

HELIKO

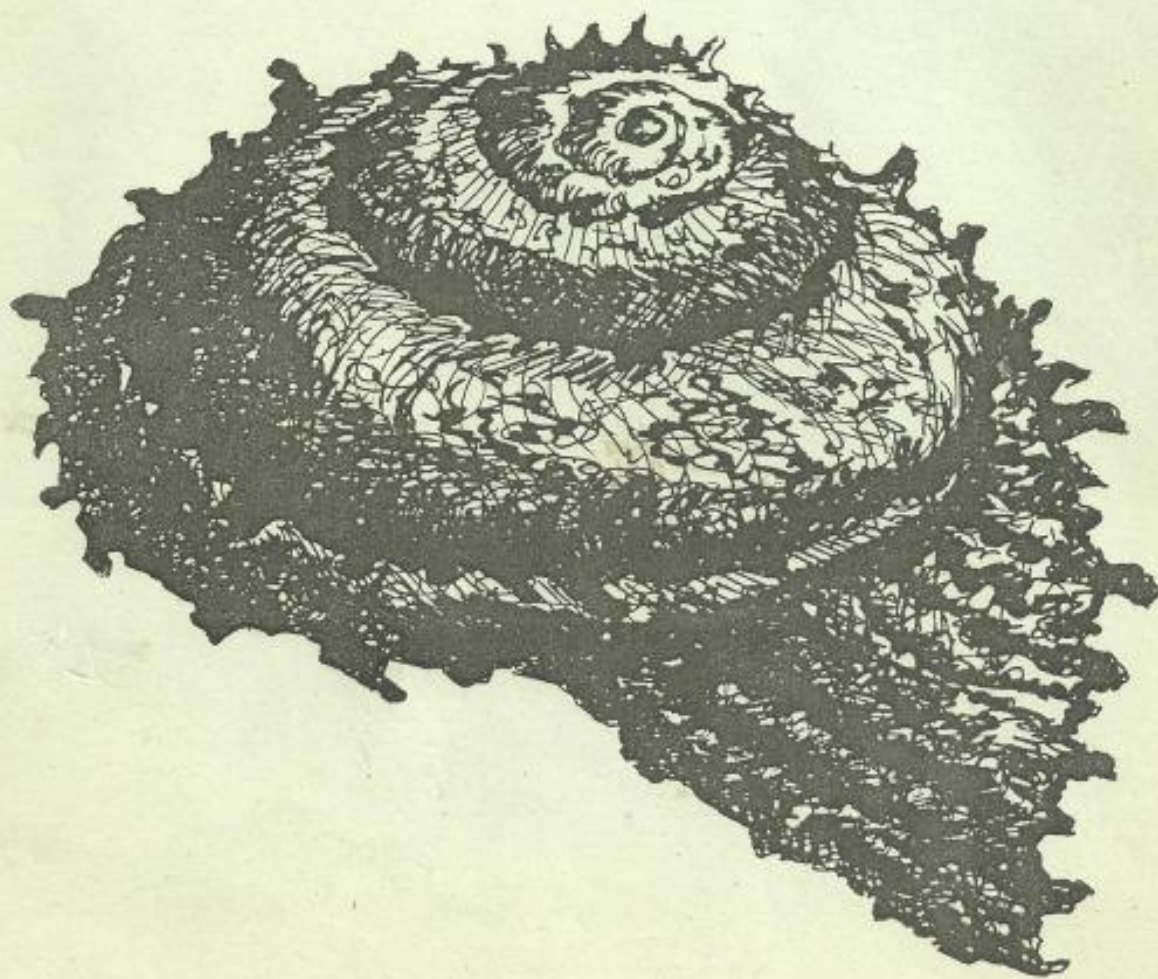

TRIMONATA GAZETO DE LA KOMUNUMA ESPERANTO ORGANIZAĴO RIJEKA

LA 3-a JARO - NUMERO 10 - DECEMBRO, 1984.

Trimonata gazeto de la Komunuma Esperanta-organizaĵo - Rijeka
Tronjeseĉni list OK Saveza za esperanto - Rijeka

Ĉefredaktoro: Damir Rak
Gl. urednik :

Lektoro: Anja Hurĉak
Lektor :

Adresa de la redakcio: Esperantista societo
"A.Š.Turković"
Korzo narodne revolucije 2a/III
51 000 R I J E K A

Telefono: (051) 34-670

Presita en: Ured za prijepis i umnožavanje Vera Hofbauer
Štampano u:

Kunlaboris: Rado Škalamera, Stjepan Đuretić, Anja Hurĉak,
Sudjelovali: Barbara Grgurević, Domenika Vanić, Koveljka Đ.,
Valter Šverko, Slobodan Vitolović, Ivan Žlibar,
Mehmed Jakupović, Barbara Stanković, Dušan Tu-
fegdžić, Emilija Lapenna, Lucija Borĉić, Begić Remza

Titolpaĝo:
Naslevna stranica: BEGIĆ REMZA

1. Akcije koje planiramo -----	1
2. Japanaj pedagogoj vizitis esperantan klason en Rijeka	3
3. Esperanta salutparolado -----	4
4. La XVIII Konferenco de ILEI en Slovenio -----	5
5. Trafa rimarko -----	6
6. Savjetovanje u Zagrebu -----	7
7. Susret u Splitu -----	10
8. En Treviso 9-membra grupo el Rijeka -----	12
9. 2a Balkana Esperanto Kongreso en Ateno -----	13
10. Rijekanoj en Balkana Kongreso -----	15
11. Ekspozicio en Delnice -----	16
12. La grupo "Denis kaj Denis" -----	17
13. Intervjuoj -----	18
14. Poezio de Domenika Vanić -----	19
15. Impresoj el Tirrenia apud Pisa -----	21
16. Leteroj -----	23
17. Deziras korespondi -----	24
18. Letero el Boljevac -----	27
19. La kvina generacio (tekniko hodiaŭ) -----	29
20. La libro estas nia ĉio -----	30
21. Tre multekostaj libroj -----	36
22. Studij esperanta na Kardeljevoj Univerzi u Ljubljani	37
23. Ŝakklubo "ESPERANTO" -----	38
24. Demandoj -----	39
25. Demandoj al KEL -----	40
26. Istria Esperantisto en Pariza revuo -----	41
27. Heliko pruvas sian malhelikecon -----	43
28. Radio-Zagreb, Esp.- elsendo -----	44
29. Nepardonebla manko -----	45
30. Tokia universitato -----	46
31. Krucvortaro -----	47
32. Poezio de K.Đ. -----	48

AKCIJE KOJE PLANIRAMO :

- Povodom Dana Zamenhofa, 15. XII 1984. planira se organiziranje prigodnog programa za članove društva i zainteresirano građanstvo. U programu će prikladnim predavanjima sudjelovati i veterani esperanta, Meho Jakupović i Radoslav Škalamera.

- Esperantsko društvo "A.Š.TURKOVIĆ" šalje ove godine jednog svog člana na studij esperanta pri Pedagoškoj akademiji u Ljubljani. Omladinac Damir Rak dugogodišnji je član Društva i urednik časopisa "Heliko". Ovim potezom Društvo želi podržati akciju slovenskih esperantista za podizanje nivoa esperantskog obrazovanja.

INFORMACIJA O AKCIONOM PROGRAMU ZA 1985.

Esperantsko društvo "A.Š.TURKOVIĆ" svoj akcioni program za 1985. zasniva na slijedećim zadacima:

- Trajno rješenje problema društvenih prostorijskih
- Organizacija seminara za nastavnike i profesore osnovnih škola i centara usmjerenog obrazovanja
- Uređivanje mjesečnog časopisa "Heliko"
- Aktivno učestvovanje u obilježavanju Međunarodne godine omladine

- Obilježavanje 40. godišnjice oslobođenja naše zemlje

Ovi zadaci predstavljaju osnovne smjernice djelovanja Društva u okviru kojih su planirane brojne akcije.

Redovne aktivnosti:

- 25. X 1984. u riječkom CUO KUOIK otpočeo je tečaj esperanta za učenike pod vodstvom Radoslava Škalamere, u koji se uključilo trideset polaznika. Prvi put u povijesti riječkog espe-

ranta taj će se tečaj održavati kao fakultativna (izborna) nastava, što znači da će se esperanto voditi kao ravnopravan predmet sa ostalim fakultativnim predmetima, te će se ocjena iz esperanta upisivati u indeks i utjecati na opći uspjeh učenika.

- U sklopu redovite organizacije A-tečaja kojeg Društvo A.Š.TURKOVIĆ organizira od svog osnutka 1946.g. , od 20.X'84. održava se tečaj esperanta za zainteresirano građanstvo u prostorijama Društva, pod vodstvom Anje Hurčak. Na tečaj se prijavilo petnaest polaznika.

- Osim navedenih tečajeva, za aktivne omladince našeg Društva organiziran je B-tečaj pod vodstvom Anje Hurčak, sa ciljem da se omladinci osposobe za studij esperanta pri Pedagoškoj akademiji u Ljubljani. Kao što je već navedeno Društvo će imati svog predstavnika na novootvorenom studiju. S obzirom da je riječko Društvo jedno od najstarijih u Hrvatskoj, žalosno je konstatirati da SEH nije našao za shodno da smogne sredstva za financiranje pohađanja studija esperanta barem jednog člana društva.

- U izložbenom prostoru Doma JNA u Delnicama, od 19.-26.XI'84. bila je otvorena izložba esperantske literature pod nazivom "Prokletstvo jezične barijere". Uvodno je predavanje prilikom otvorenja izložbe održao Radoslav Škalamera.

Za Bilten zadužen (ime, prezime i adresa):

Barbara Stanković
Marka Oreškovića 26
41 000 RIJEKA

JAPANAJ PEDAGOGOJ VIZITIS ESPERANTAN KLASON EN RIJEKA

Gvidanto de japana delegacio, sinjoro Shimamura, salutas d-rinon Marija Sekulja (dekstre supre) Gordana Dokmanović Esperantlingve esprimas bonvenon al la gastoj (dekstre malsupre) La lerneja ĥoro kantas Esperante "Sub verda standardo"

Sufiĉe granda, 26-membra edukadstuda teamo el Japanujo restadis en Rijeka la 2-an de oktobro 1984. Ili forveturis el Japanujo Eŭropon por viziti kelkajn landojn kies lernejoj praktikas t.n. "liberaj aktivecoj". En Rijeka japanaj pedagogoj dividitaj en tri grupoj vizitis tri elementaj lernejoj, kaj ĉiuj kune La Centron por edukaj kulturaj kadroj (CZ KUOIK). Por ni Esperantistoj la plej interesa estas ilia vizito al la elementa lernejo "Vladimir Gortan", respektive vizito de nau japanaj instruistoj, sub la gvido de sinjoro Shoichiro Shimamura.

Lernejestro Dorđe Tumara kaj la tuta lernejo okazigis belan bonvenon al la delegacio el la malproksima lando. La lerneja kantĥoro,

sub la gvido de prof. Žužić, kantis al la Japanoj esperantlingve "Sub la standardo" ". Gordana, lernantino de drino Šekulja, eldiris Esperante la salutparolon. La delegacio vizitis kelkajn klasojn, kaj inter ili ankaŭ la Esperantan klason konsistantan el 15 malgrandaj gelernantoj. Ili partoprenis iomete ĉe instru-horo kaj interŝanĝis kelkaj frazojn kun la gvidantino de la Esperanta instruado drino Marija Šekulja.

R.Š.

Esperanta salutparolado

ESTIMATAJ GESINJOROJ EL MALPROKSIMA SED AMIKECA JAPANIO!
EN LA NOMO DE ESPERANTA GRUPO DE NIA LERNEJO MI ELKORE VIN
SALUTASI

NI EGE ESPERAS KE EN
PROKSIMA ESTONTO NI POVOS DI-
REKTE KONTAKTI, SEN TRADUKI-
STOJ, KUN JUNAJ JAPANAJ GE-
AMIKOJ PERE DE ESPERANTO, LIN-
GVO INTERNACIA KAJ NEŬTRALA.

ESTIMATAJ GESINJOROJ,
NI FINE DEZIRAS AL VI SUKCES-
PLENAN KAJ FELIĈAN RESTADON

EN NIA LERNEJO "VLADIMIR GORTAN" KAJ EN NIA URBO RIJEKA!

KAJ .... KIAM VI REVENOS VIAN PATROLANDON, NI PETAS VIN,
VI DIRU AL NIAJ KAMARADOJ, JUNAJ JAPANOJ:

"JUNAJ ESPERANTISTOJ EL RIJEKA SENDAS AL VI ELKORAJN
SALUTOJN!"

Slobodan Vitolović

La XVIII-a Konferenco de ILEI en
Slovenio/Jugoslavio en la urbeto Škofja Loka
de la 14-a ĝis 21-a de aŭgusto 1984

»Esperanto en la sistemo de la fremdlingvo—instruado«

Tia estis la ĉeftemo de la ĉijara 18^a ILEI-konferenco, en
Škofja Loka, 14.-21.VIII, kiun ankaŭ partoprenis nombraj Esp.-
-pedagogoj de la jugoslavia ILEI-sekcio.

El la abunda laborprogramo notinda estas la Ronda Tablo ĉe
la Respublika Konsilantaro por kulturo kaj klerigado de Slovenio.
La ĉeestintoj oni konigis pri la lerneja sistemo kaj speciale pri
la instruado de Esp.-o enkadre de la fremdlingvo—instruado de tiu
ĉi nia Respubliko. Nome, Esperanto estas akceptita kiel unu inter
la elekteblaj oficiale instruataj fremdlingvoj en ĉiugradaj ler-
nejoj instancoj, kaj ekde la lernojaro 1984/85 oni komencigas la
studadon de Esperanto en la Pedagogia akademio.

La konferenco ankaŭ pridiskutis la proponitan programon kaj
lokon de la Internacia lernejo en 1987, okazigota kiel kontribuo
de ILEI al la 100-jariĝo de la Esperanto-movado.

La REZOLUCIO de la 18^a ILEI - konferenco atendigas, ke la
nuna sistemo de fremdlingva instruado ne sufiĉas por plene konten-
tigi la interhomajn rilatojn. Sed tiu ĉi sistemo kompletigus post
la oficiala akcepto de la internacia lingvo - Esperanto, kies pro-
pedeŭtika valoro estas generale science rekonita.

La konferenco pro tio rekomendas kaj sugestas konsideri kaj
pridiskuti jenan proponon pro modifo de la sistemo de fremdlingva
instruado:

1. Enkonduki Esperanton kiel bazan lingvon ekde la 3^a ĝis inkluzive la 4^a lerneja jaro, po 2 horojn semajne.

2. Eklernado de fremdaj lingvoj ekde la 5^a lerneja jaro.

3. La fremdlingvaj studadoj estu akompanantaj per Esperanto kiel kompletiga lingvo.

4. Esperanto restu tiam la unusola lingvo, kiam aliaj fremdaj lingvoj por gelernantoj ial ne estus bezonataj.

5. Ankaŭ instruistoj akiru la instrukapablon pri Esperanto en universitatoj kaj alternejoj.

La konferenco estas konvinkita, ke per tiu sistemo kompletigas la komunika reto, certigas la lingva interkompreniĝo kaj tiel faciligas la vojo al paca kunvivado inter popoloj.

La naciaj sekcioj de ILEI estas taskigitaj la tradukitan tekston de la Rezolucio sendi: al superaj kultur-klerigaj instancoj de siaj landoj, al instruistaj landaj fakorganizaĵoj kaj al plej gravaj landaj gazetoj.

Anja Hurčak
vicprezidantino de ILEI
kaj ILEI-sekciestro por
Jugoslaviĵo

Trafa rimarko

En sia mallonga "historio" "Heliko" devis, kiel ĉiu estaĵo, trasuferi kelkajn infanmalsanojn. En la komenco ne estis ĉio ordigita laŭ la fakaj reguloj, sed iom post iom, ni esperu, la afero ĉiam kaj ĉiam pliboniĝas.

En la komenco estis nedefinita uzo de la lingvo en la gazeto. Oni skribis Esperante kaj kroate, miksite. Ĉu tio havis iun sencon? Verŝajne ne. Do, ni decidu kaj konkludu: en "Heliko" ni uzu nur Esperanton. Eĉ iru ni unu paŝon antaŭen. Forĵetu el "Heliko" ĉion ne koncernantan Esperanton! En tiu senco la redakcio de "Heliko" jam ricevis la rimarkon. La rimarko estis trafa. Ni akceptu ĝin kaj esperantigu totale nian modestan "Helikon".

R.Š.

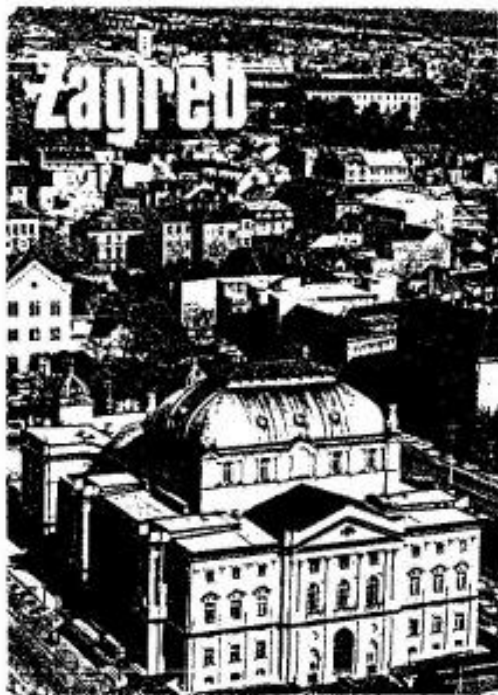
SAVJETOVANJE STUDENTSKIH I OMLADINSKIH ESPERANTSKIH DRUŠTAVA JUGOSLAVIJE

ZAGREB, 13 i 14.X.1984.

Po dogovoru sa prvog savjetovanja održanog u Tuzli, SEK iz Zagreba je 13 i 14.X.'84. organizirao drugo savjetovanje studentskih i omladinskih esperantskih društava Jugoslavije. U Zagreb je doputovalo 46 delegata iz 25 gradova naše zemlje.

Prvog dana nakon otvaranja Darinka Frketić iz RK SSOH je održala predavanje pod naslovom "Društvene organizacije kolektivni članovi SSOH". Osvrnuvši se unazad (od 1974), kada su društvene organizacije postajale kolektivni članovi SSOH (među njima i SEH), drugarica Frketić je naglasila da sadašnje DO (društvene organizacije), iako sa velikim iskustvom i dugom tradicijom, većinom loše rade, a njihovi programi su napisani prije 30-ak godina i ne privlače današnju omladinu.

Govoreći o današnjem trenutku SSO, Drugarica Frketić reče da se SSO našao na marginama društvenih zbivanja, te doživljava dekadenciju. Velika većina omladine više ne osjeća SSO kao svoju organizaciju i shodno tome otuđuje se od nje ne nalazeći nikakav in-

teres za aktivno uzimanje učešća u radu OOSSO. Uvidjevši činjenično stanje, RKSSOH je pokrenula javnu raspravu o demokratizaciji odnosa unutar SSOH, pokušavajući preko interesnog okupljanja mladih (a tu bi DO imale važnu ulogu, jer već postoje kao organizacije u kojima se uvelike omladina okuplja radi zadovoljavanja nekog konkretnog vida interesa: sport, muzika, esperanto,...) vratiti dio poljuljanog ugleda i aktivno se uključiti u rješavanje problema društveno ekonomske stabilizacije, zastupajući i braneći interese mladih.

U poslijepodnevnom dijelu rada Zlatko Tišljar je održao predavanje: "Zadaci studentskih i omladinskih esperantskih društava u Jugoslaviji". To bi bili ovi zadaci:

- širenje esperanta među studentima, budućim rukovodiocima i "važnim" ljudima u našem društvu,
- suradnja sa studentima iz nesvrstanih zemalja, koji studiraju kod nas, a na taj način se pomaže širenju esperanta u nesvrstanim zemljama,
- organiziranje stručnih seminara i obogaćivanje stručnog rječnika esperanta,
- širenje ideje internacionalizma među omladinom i eventualno organiziranje pokreta za mir,
- stalno unošenje novih i svježih ideja u esperantski pokret i na taj način biti "opozicija" starim esperantistima i staroj koncepciji pokreta (stari esperantisti imaju značajno edukativno mjesto u današnjem trenutku oživljavanja esperantskog pokreta i dobro organizirani, spremni su mnogo pomoći; primjer Rijeke -op.aut.)

U večernjem dijelu rada održan je sastanak delegata iz SR Hrvatske.

Kao što je u Tuzli konstatirano da je povezanost i međusobna informiranost esperantske omladine na nivou Jugoslavije slaba, identično je zaključeno na samom početku rada omladinskih delegata SR Hrvatske. Radi prevladavanja takvog stanja formiran je koordinacioni odbor delegata omladinskih esperantskih društava iz naše Republike. Prvi delegati tog odbora po dogovoru su sudionici Zagrebačkog savjetovanja. Glavni zadatak odbora je formuliranje radnih zadataka i izrada plana akcija kojima bi se čvršće upoznali i povezali te dali povoda i pokrenuli veću aktivnost u pojedinim esperantskim društvima naše Republike. Po dogovoru prijedlog plana aktivnosti do idućeg savjetovanja, koje će se održati u Splitu sredinom studenog, će izraditi: Vesna Bricelj, Siniša Horvat, Ankica Jagnjić i Fehret Topalović.

Nadalje, zaključeno je da se od Predsjedništva SEH-a traži podrška i financijska pomoć.

Razmjene informacija bi se trebale odvijati preko Biltena SEH-a, tako da materijale o aktivnosti društva treba redovito slati na adresu uredništva Biltena.

Za predsjednika koordinacionog odbora izabrana je Ankica Jagnjić, delegat SEK-a iz Zagreba.

Na kraju prvog dana savjetovanja dramska grupa SEK-a je izvela "Stilekzercoj".

Drugi dan savjetovanja počeo je predavanjem Janeza Zadaveca, člana Predsjedništva JEL-a, "Mogućnosti i preduvjeti za oživljavanje JEJA" (Jugoslavia esperanta junulara asocio).

Drug Zadavec je govorio o povijesti JEJA te pokazao neke materijale iz 1971. g. koji su predstavljali plan rada JEJA. Na kraju je podržao ideju o reaktiviranju JEJA, ali nije dao nikakav konkretan prijedlog za oživljavanje rada JEJA. (Vjerovatno zato što u ovom trenutku ne postoji mogućnost za konkretno oživljavanje JEJA zbog nepostojanja nekih republičkih saveza za esperanto, i slabosti (financijske, brojčane i kadrovske) postojećih saveza.

Po novom Statutu JEL-a omogućuje se veće učešće omladine u JEL-u nego do sada, formiranje konferencije esperantske omladine. Čak se zahtijeva od republičkog Saveza da jedan od dva delegata za konferenciju JEL-a bude omladinac. U Predsjedništvo JEL-a po dužnosti bi ušao i predsjednik JEJA.

Međutim, činjenica je da su sve to birokratska (papirna) rješenja uloge omladine u esperantskom pokretu Jugoslavije, te da će ta uloga postati stvarna tek aktiviziranjem i podržavanjem omladinskog stvaralaštva na polju esperantske kulture pri esperantskim društvima i klubovima.

Problem nepovezanosti esperantske omladine na nivou Jugoslavije ponovo je naglašen, ali je i ovog puta pitanje ostalo neriješeno.

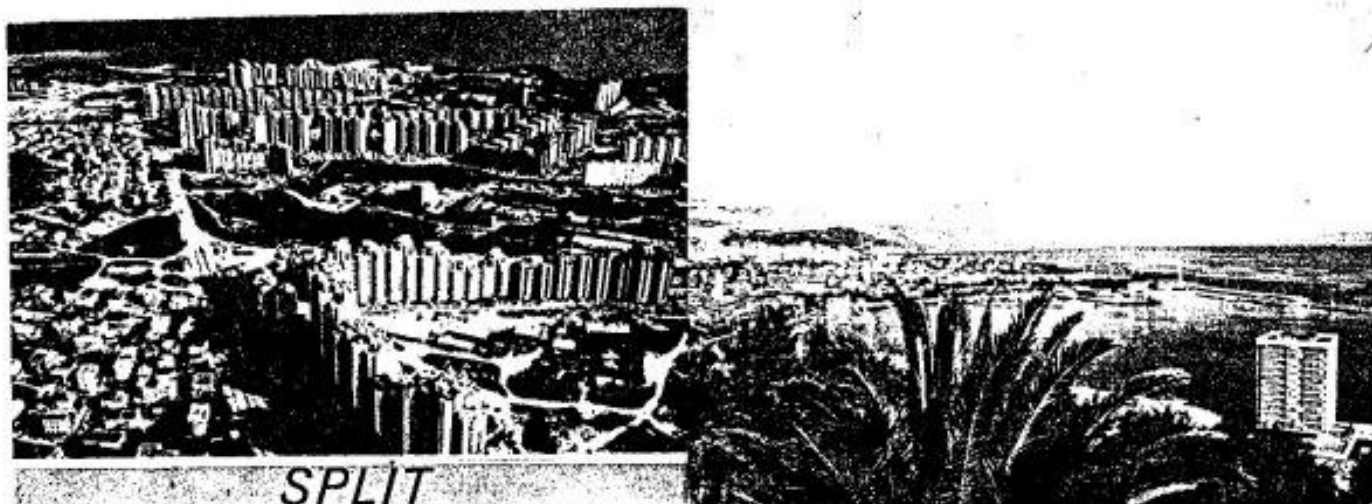
Ipak, zaključeno je da su savjetovanja ovakvog karaktera poželjna zbog mogućnosti izmjene iskustva i ukazivanja na glavne probleme (financijske, kvalitativne, kvantitativne, društvene) koje treba riješiti da bi esperantski pokret u Jugoslaviji brže napredovao, a esperantska omladina našla u njemu svoje mjesto i ulogu.

Predloženo je da se iduće savjetovanje održi u Mariboru.

Savjetovanje je bilo vrlo dobro organizirano. Ipak treba reći da nije uspio pokušaj pronalaženja i definiranja rada koordinacionog tijela na saveznom nivou (to je ipak bilo jugoslavensko savjetovanje).

Postoji želja za povezivanjem, ali društvene, financijske i kadrovske prilike još nisu sazrele, a današnji društveno-ekonomski trenutak Jugoslavije još više usporava to sazrijevanje. Međutim baš tu i sada esperantska omladina treba pokazati svoju upornost, umješnost u pronalaženju različitih oblika okupljanja na polju esperantske kulture pa da tako radeći dobije podršku i priznanje naše šire društvene zajednice.

V. Š.

Od 16.-18.11.1984.g. Split je bio domaćin esperantske omladine Hrvatske.

Susretu je prisustvovalo, osim Splitskana, 26 omladinaca iz: Križevaca, Rijeke, Kutine, Osijeka, Varaždina, Bjelovara, te gosti iz Sarajeva i Zenice.

U sklopu susreta koji je imao za cilj upoznavanje mladih esperantista Splita i njihove aktivnosti, te upoznavanje s radom i aktivnostima splitskih esperantskih društava, održani su radni sastanci omladinskih delegata esperantskih društava Hrvatske.

Drug Fumić, predsjednik Saveza za esperanto općine Split, je otvorio susrete, a zatim je počeo prvi radni sastanak.

Radna grupa, u sastavu Ankica Jagnjić, Vesna Bricelj i Leo Bočina, je iznijela osnovne probleme (ne)rada esperantske omladine naše Republike, a zatim je otvorena rasprava, koja je ukazala na probleme mladih esperantista Hrvatske.

Omladinci su priznali svoju neaktivnost i neaktivnost svojih matičnih društava, koja su, kako je zaključeno, prepuštena sama sebi zbog toga što SEH potpuno zanemaruje rad na terenu. Ukazano je na neaktivnost u radu Predsjedništva SEH-a pojedinih delegata tog tijela, kao i na neaktivnost našeg omladinskog delegata u TEJO-u.

Zatim je rečeno da IKS, kao servisna služba SEH-a, još uvijek ne popunjava prazninu koja je nastala ukidanjem radnog mjesta profesionalnog tajnika SEH-a, te da bi trebalo pokrenuti raspravu o ponovnom otvaranju tog radnog mjesta.

Kritiziran je SAS između SEH-a i IKS-a kao nedorečen, i naglašava se da IKS po tom SAS-u ima privilegiran položaj u odnosu na SEH, te je zaključeno da se mora inzistirati na "pročišćavanju" SAS-a, sve dok se u njemu potpuno ne definira uloga SEH-a kao na-

redbodavca, a IKS-a kao izvršioca poslova i računopolagača Predsjedništvu SEH-a.

Kritiziran je financijski plan SEH-a za 1985. godinu, te je rečeno da se za manifestacije pionirskog i omladinskog karaktera planira premalo financijskih sredstava, da se u planu uopće ne spominje studij esperanta u Ljubljani, a iznos (3.500 000.- din.) koji se planira za podmirenje administrativnih usluga koje bi IKS pružio SEH-u, delegati su zaključili, treba potpuno argumentirati jer ova-ko definiran nelogično je velik.

Zaključeno je i da Koordinacioni odbor mora inicirati organizaciju seminara za omladinske aktiviste i voditelje tečajeva esperanta, prije svega u četiri veća centra naše Republike (Osijek, Zagreb, Split i Rijeka). Predložen je i sadržaj programa koje bi ovi seminari obrađivali. Cilj seminara bi bio buđenje neaktivne i nedovoljne baze na području naše Republike, potpuno zanemarene od strane SEH-a, i pronalaženje novih oblika interesnog okupljanja omladine unutar esperantskih društava.

Drugog dana rada Drago Sertić nas je upoznao s idejom i radom na realizaciji Zvijezdanog sela. Odmah je zaključeno da bi na predstojećoj GRA-i trebala sudjelovati i jedna esperantska brigada te su Robert Markić i Đurđica Dumešić zaduženi za pripremu potpune informacije o formiranju i angažmanu brigade.

Zatim se definirala i konkretizirala uloga i zadatak saveznog odbora.

Definiran je naziv saveznog odbora: KOORDINACIONI ODBOR ESPERANTSKE OMLADINE HRVATSKE (KOECH).

KOECH bi trebao imati status komisije Predsjedništva SEH-a za omladinska pitanja, te bi se javljao u javnosti kao zastupnik esperantske omladine Hrvatske.

Stavove KOECH-a bi pri Predsjedništvu SEH-a zastupali omladinski delegati Predsjedništva SEH-a i predsjednik KOECH-a.

U KOECH se delegira po jedan omladinac iz svakog esperantskog društva. Ovaj način delegiranja se smatra najpogodnijim i najpravno-pravnijim u ovom trenutku, a time se želi aktivizirati što šira omladinska esperantska baza. Rok delegiranja delegata je 22.12.1985. godine, a generalije o delegatu se šalju na adresu: ZA KOECH, Amruševa 5/1, 41000 Zagreb.

KOECH bi se sastajao svaka tri do četiri mjeseca u sklopu susreta esperantske omladine Hrvatske, koji će se održavati svaki put u nekom drugom centru.

Traži se od SEH-a da rad KOEOH-a predvidi u svom financijskom planu.

KOEOH je dao prijedlog Predsjedništvu SEH-a da se za omladinskog delegata pri JEL-u izabere Dalibor Kudumija.

Odlučeno je da se idući radni sastanak KOEOH-a održi u sklopu susreta esperantske omladine Hrvatske polovinom siječnja 1985. godine u Rijeci i da se na njemu definira i izabere radno tijelo KOEOH-a te da se razradi plan i program akcija KOEOH-a za 1985. godinu.

Na kraju je odlučeno da Vesna Bricelj, Branko Filipić, Dalibor Kudumija i Valter Šverko na Predsjedništvu SEH-a podnesu izvještaj o radnom dijelu Splitskih susreta, te da ista grupa, uključivši Ankicu Jagnjić, pripremi radni dio susreta u Rijeci.

Valter Šverko

En Treviso 9-membra grupo el Rijeka

La 16-an Trilandan Esperanto-konferencon en Treviso okazintan de la 7-a ĝis la 9-a de septembro 1984, partoprenis el Rijeka 9-membra grupo. Memkompreneble, partoprenanto estis ankaŭ Meho Jakupović, unu el fondintoj de la Trilanda. Li partoprenis al ĉiuj 16 konferencoj. Li estas membro de la Trilanda komitato.

R.Š.

Eksciinte ĉe la regula societa kunveno ke en Ateno okazos 2-a Balkana Esperanto Kongreso, senhezite mi decidis viziti ĝin kun mia edzino. Anoncis sin ankoraŭ 5 anoj de nia societo.

Tuj ni entreprenis paŝojn por prepari ĉion kaj havigi necesajn grekajn vizojn. Fine venis tempo por forvojaĝo. Post 45-hora vojaĝo ni atengis Atenon /kun 3 1/2 hora malfruiĝo/. Ĉe la stacidomo atendis nin simpatiaj junuloj deĵorantaj. Ili komunikis al ni ke ni pacienciĝu ĉar autobuso kiu atendis nin devis

foriri kaj ke ili vokos ĝin reveni. Vane post pli ol unuhora atendo ni devis porti kofrojn al Metro-stacio kiu veturigis nin al Olimpika stadiono kie ni loĝos dum la Kongreso post necesaj administraj laboroj ni iris al niaj ĉambroj kie ni iomete ripozis kaj lavis nin. Enirinte al kongresan akceptejon ni rekontis aron da afablajn kaj servopretajn esperantistojn kaj nia laceco kaj malbonhumoro malaperis.

La kongresejo estis en unu de la salonoj en la Olimpika stadiono. Loĝigo kaj manĝejo proksime al la kongresejo, kio estis tre praktike. La insigno /emblemo de la kongreso/ ses manoj simbolas ses balkanajn landojn apogantajn verdan stelon.

Alta protektanto de la kongreso estis la ĉefurbestro de Ateno S-ro Dimitris Beis. Kongreson subtenis Ministerio por Kulturo de Grekujo, Junulara Organizo, Turisma Organizo kaj nacia Banko de Grekujo.

Solenan malfermon ĉeestis la protektanto kaj de la diplomatia koruso ĉeestis nur flanke de Jugoslavio Konsilanto Simić. Kongresa programo estis tre densa tiel ni estis konstante ligitaj. Pro tio multaj dezirante viziti la urbon kaj ev. aĉetadi en ĝi foriradis kaj pro tio la kunvenoj ne estis multnombre vizitataj. Mangaĵoj estis tre abundaj tiel ke ni satmanĝis kaj ĉifoje ni lasis parton da mangaĵoj nepovante ĉion manĝi.

Distra programo estis abunda unue duontaga vojaĝo tra Ateno kaj vizito al Akropolis. Teatran vesperon plenumis Burgara Esperanto teatro prezentante dramon "Milionulo". Arta vespero estis tre varia. Aparte oni devas menciigi balet-paron Agela Lira kaj Triantafilos Karamanidis. Naciajn grekajn dancojn prezentis al ni societo

"Euksina ponto". Parton de la programon plenumis bulgaraj aktoroj, sed la plej simpatia estis la Ĥoro de "Helena Esperanto Ligo".

La tuttaga ekskurso al Delfi estis tre sukcesa kaj valora kiu refreŝigis al ni la aciojn pri la helena kulturo kaj ni surloke ankoraŭ kompletigis al scion. Vere valora ekskurso.

Fina kunsido estis la rekapitulacio de la 5-taga laboro same dum tiu kunsido ni akceptis multajn proponojn. Proponoj estis tiom abundaj kaj diversaj ke se ni havus dekoble pli fortan movadon ni ne povus ĉion efektiviĝi. Bedaŭruide deziroj estas deziroj kaj la realeco estas tute alia. Tial oni pripensu kio estas realigebla kaj aktuala kaj kio ne, tion ni lasu por postaj tempoj.

Forirante el Ateno ni povas diri: Gratulon al grekaj gesamideanoj kaj ĝis revido iam denove en Ateno.

Mehmed Jakupović

RIJEKANOJ EN BALKANA KONGRESO

EN ATENO ONI AŬDIS PRI RIJEKA

.....

La Dua Balkana Esperanto-kongreso okazis en Ateno de 20. ĝis 25. oktobro 1984. La listo de la partoprenantoj entenas 257 nomoj kaj inter ili sep Rijekanoj: Barica Grgurević, Vlasta Pretnar, Emerik Pretnar, Katarina Diminić, Ksenija Marinković, Evica Jakupović kaj Meho Jakupović. Ili jam parolis en nia societejo pri iliaj impresoj kaj ili ankoraŭ rakontos pri belaj travivaĵoj en Ateno kaj Grekio.

Ni emfazu ĉi tie nur ke jugoslavia reprezentanto en kongreso Mustafa Resulović prelegis pri "Kontribuo de Esperanto-movado al balkanlanda kunlaborado". El lia prelego ni citas:

"Ĉar mi pli larĝe pritraktos la ideojn, formojn kaj provojn de la kunligiĝo en Balkanio kaj Danubvalo, mi nur citas ĉi tie unu interesan ekzemplon de preskaŭ samtempa apero, 1907. jaro de la Fiumana esperantista grupo kaj Adriatika ligo esperantista en la marborda urbo Rijeka, en unu nacie tre intermiksita regiono (Kroatoj, Italoj, Hungaroj, Germanoj ktp) kio konfirmiĝis ankaŭ en la konsisto de la anaro kaj estraro kiel konfirmo de la progresemo de Esperanta movado".

R.Š.

Ekspozicio en Delnice

En Delnice, la 20-an de novembro, estis malfermita ekspozicio de Esperanta libro en la Hejmo de JNA. Unu tutan semajnon oni povis vizitadi la ekspozicion. Ĉe la malfermo Rado Ŝkalamera parolis pri Esperanta literaturo kaj kulturo. Inter la aŭskultintoj estis kvar geinstruistoj, du ĵurnalistoj kaj 15 gelernantoj. Delnice Nada Glad ankaŭ intervjuis Ŝkalamaran, kaj tiu sufiĉe longa interparolo estis radie elsendita.

La estro de la Hejmo JNA en Delnice tiukaze esprimis deziron organizi Esperantan kurson por la oficiroj kaj suboficiroj en Delnice, kun helpo de esperantistoj el Rijeka.

La ekspozicion en Delnice aranĝis en la nomo de la societo "A. Turković" ĝia sekretario Valter Ŝverko kaj Damir Rak kune kun la esperantistino el Delnice Branka Blanuša Mihailović kaj pre-

Post la malfermo de la ekspozicio ĵurnalista Dane Lončar intervjuis Ŝkalameran informinte sin pli detale pri la agado de esperantistoj en Rijeka. Poste li publikigis en "Novi List" informon pri la ekspozicio. Redaktorino de la loka radio-stacio en zidanto de la junulara organizacio en Delnice.

R.Š.

En la malfermo de la Balkana kongreso en Ateno.
Sur la bildo (de maldekstre) Ksenija Marinković,
Katja Diminić, Mehmed Jakupović, Evica Jakupović,
kaj Emerik Pretnar. (paĝo 14)

DENIS & DENIS

Sebe još ne vidim kao neku veliku ličnost jugoslovenskog rock'n'rolla. Glupo je da pričam što mislim o svojim glasovnim i scenskim mogućnostima. Mislim da sam neki dobar potencijal, ali treba u sve to uložiti jako puno truda, jako puno razmišljanja o tome kako ću izgledati, kako ću se ponašati, kako ću pjevati.
Marina Perazić

Kako rade Marina i Davor? Davor radi i danju i noću, jednostavno sjedne i svira i kad napravi pjesmu, te kad se napiše tekst, onda dođe Marina i pjeva. Ona je glavni kritičar, određuje što može proći, a što ne. Marina je, ujedno, i menadžer benda, a obavlja i glavnu razgovora sa novinarima. Ukratko drži tri ugla kuće. Ipak, njih dvoje ne rade sve sami. Pomoć i saradnju tražili su i dobili od Domenika Vanić, koji im piše tekstove, Mare Kristofića i Sanje Bacharach, zagrebačkog tandema koji se brine da Denis imaju odlične fotografije, dva tipična predstavnika nježnog rocka, i Maksima Savica, gitarista grupe Donan Gray koji je oduševljen materijalom Marine i Davora, sam ponudio saradnju.

La grupo "Denis kaj Denis" el Rijeka konsistas el Marina Perazić, "vokal", kaj Davor Tolja, komponisto aranĝisto kaj "vokal". Ili komencis rilati kelkajn jarojn antaŭ ilia kunagado sur la hejma rock-pop sceno. Nelongtempe post la fondiĝo, la grupo partoprenis en la Opatija-festivalo 1983. La muzika redaktoro de "Jugoton" rimarkis la grupon, kaj en kunlaboro kun Domenika Vanić kaj aliaj tekstoskribantoj en la jaro 1984. la elektrona pop-grupo "Denis kaj Denis" eldonis ĝian unuan LP (long-ludan diskon) "Ĉuvaj se" (Singardu vin). Tiel komencis ilia superregado sur la hejma rock-pop sceno.

INTERVJUOJ

Intervjuinta
dr Domenika Vanić

Novajo

En ĉi tiu numero de "Heliko" ni komencas publikigi intervjuojn kun la famkonataj personoj kaj grupoj de la bunta mondo de la muziko. Intervjuojn preparas nia kunlaborantino, konata tekstoskribantino, dr Domenika Vanić, kies nomo oni povas legi sur la titolpaĝo de diskingoj de multaj Lo-Loj de diversaj grupoj: "777", "Denis kaj Denis", "Magazin", "Aske" ktp, kaj de multaj memstaraj interpretistoj, Neda Ukraden, Tereza Kesovija, Đurđica Barlović... Dr Domenika Vanić kunlaboras ankaŭ kun konataj komponistoj: Rajko Dujmić, Davor Jašek, Davor Tolja kaj Zdenko Runjić.

"Heliko" ĉi tie alportis la intervjuon kun "D kaj D".

-De kie la nomo "Denis kaj Denis" ?

Davor: Iun tagon mi malfermis "Siriuson" kaj tie estis skribita "Denis kaj Denis". La nomo ekplaĉis al ni.

-Ĉu la publiko akceptos vian muzikesprimaĵon (teĥno-pop)?

Marina: Jes, ĉar la homoj deziras tian muzikon. Tiaj "bendoj" ĉe ni mankis.

-La fenestro en la mondon estas malfermita. Kien antaŭen?

Davor: Mia estonto estas la muziko. Tio estas regiono de mia kreado.

Marina: Ĉe mi la unuan lokon havas konstruanto. Tio estas mia vivomisio. En muziko mi devas ankoraŭ pruviĝi.

-Pri Esperanto?

Marina: Pri Esperanto mi estas sufiĉe informita. Kia domaĝo ke ĝi ne estas pli vastigita.

Davor: Mi kredas je Esperanto.

Domenika Vanić

Ĉambro 23

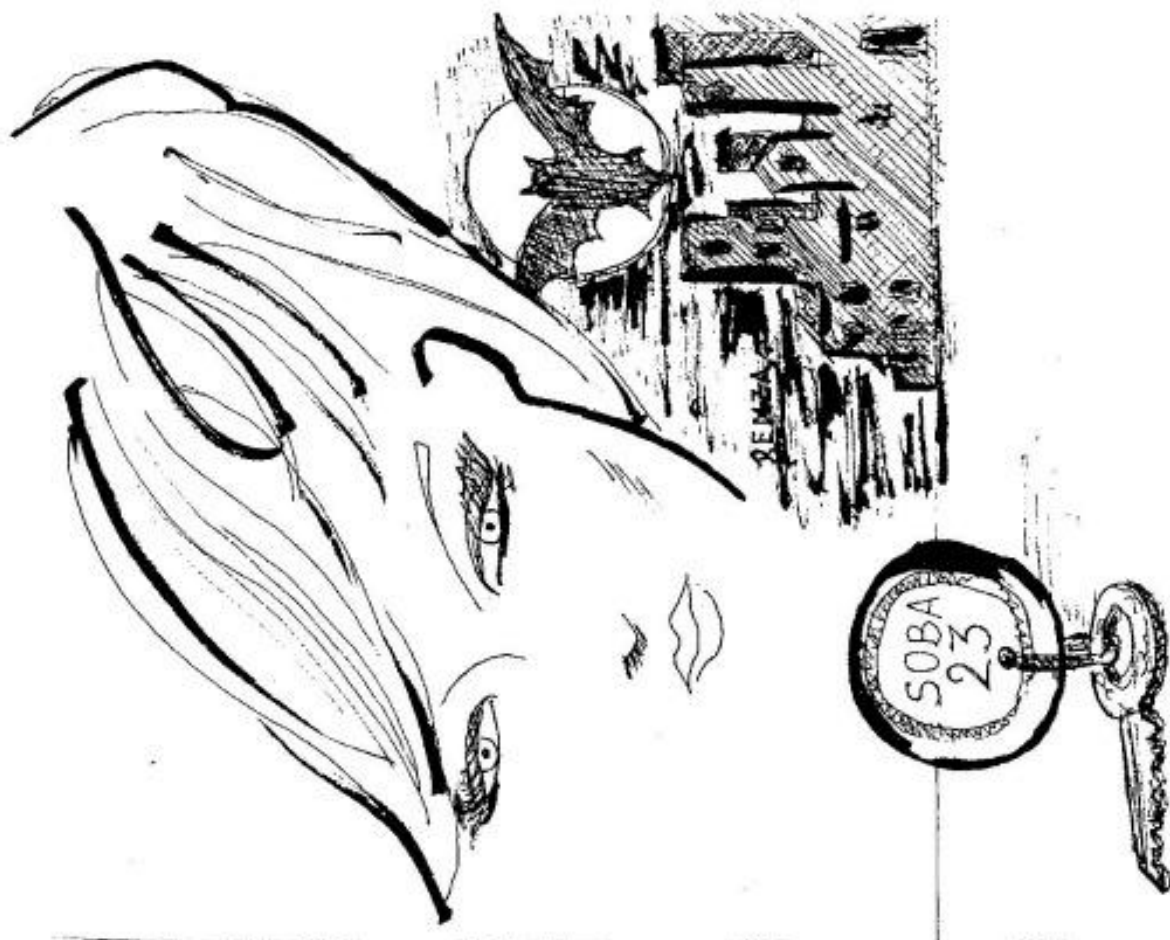
La fenestro lumas lazure satene,
kolon vian lavas hel',
viaj du irisoj kvazaŭ buntaj ombroj,
vi satano kaj anĝel'.

Viaj manoj, kvazaŭ varma somerpluvo,
glitas tuŝe sub kalsan',
inter viaj pensoj rigard' nedifina,
langa muto, ĉarma son'.

Vi eliras kaj malbrue fermas pordon,
tuŝojn lasis vi al mi,
korp-aromo via ŝvebas en aer',
vi demono kaj anĝel'.

Iĝas nova tag' disante nokton en la man',
en Ĉambro 23,
eĉ spuron ne postlasu, forprenu viaj flatojn
en Ĉambro 23!

Esperantigis Rado Skalamera

Interpretos: "Denis kaj Denis"

SOBA 23

TEKST

Praxor pli ripetost glaciastog solena,
futura univa troj vrat,
troje oči kao raznobojne sjene,
tr si aucteo i mag.

Troje nule kao topla ljetna lisa,
dodit ležiš miš moj strib,
iza trojke uistli pplel nedorečen,
duga srtija stvora zreb.

Tako odlaže i zatvoroš na vata,
astaulfoš mi dodite,
mišis troje bose stipe'ene u zrbu
tr si aucteo i mag.

Nebo donosi dan i drobi noc' u miš
u sobi 23,
ne, ne astaulfoj trap: uzmi moje laži:
iz sobe 23!

(originala manskribo de Domenika Vanić)

IMPRESOJ EL TIRRENIA APUD PISA

De la 21.ĝis la 30. de junio 84 okazis en Tirrenia apud Pisa la 52-a internacia kongreso de blindaj esperantistoj. La kongreson partoprenis pli ol cent blinduloj kun iliaj akompanantoj, el 18 landoj de Eŭropo kaj Ameriko. La kongreso estis organizita en la kadro de Itala festivalo pri kulturo kaj naturo, kaj ĝi havis specifan ĉarmon pro la interesaj prelegoj kaj ekskursoj.

Ni vizitis la vidindajn nestojn de la etruska kulturo: Florencon, Pizon, Lagon di Torre kaj Volteron.

Samideano Rajmon Goren, profesoro el Francujo, gvidis kurson por blindaj komencantoj laŭ metodo de Claude Piron "Gerdo maleperis".

Vespere la kongresanoj povis sin ĝojigi per folkloraj dancoj kaj kantoj de trupo Mufrina, kaj poste en teatro en Pizo per arioj de Puccini el Turandot kaj Madame Butterfly.

Dum la kongresaj tagoj prezentiĝis Esperanta teatra grupo el Parizo "Krizalido" kun du teatraĵetoj: "Kafejo" kaj "Soleco" far Emiliĵa Lapenna. La italaj blinduloj prezentis "Budapeŝtan ekzamenon" far István Szathmáry.

Famkonataj italaj esperantistoj Renato Corsetti kaj Niccolo Minaia prelegis pri kultur-historiaj temoj. La ĉefa temo de la kongreso estis "Blinda virino en nuntempa asocio".

Unufraze dirite, la kongreso karakterizigis sin per plena intergrigo de geblinduloj esperantistoj kun la italaj vidantaj samideanoj (Renato Corsetti, Niccolo Rossi, Niccolo Minaia, Aldo de Georgi, prof. Dazzini).

La loka organiza komitato meritas grandan laŭdon pro tia abunda programo.

Mian raporton mi plenigas per du fotoj. Sur la unua oni vidas (dekstre) tuteblindan eminentan esperantiston d-ron Aldo Grasini, membron de la itala parlamento, prezidanton de LKK, kun lia akom-

panantino el Ancona. Maldekstre de ŝi troviĝas membro de LKK el Brescia Alberto Tomasoni kaj lia akompanantino.

Sur la dua foto vi povas vidi min (Barbara Grgurević) inter dekstre sidanta muzik-profesoro Jean Lenjeĵ el Genevo kaj maldekstre staranta Karl Heinz Hoffmann, redaktoro de la Esperanta revuo de blindaj germanaj samideanoj, presita Braile en Hamburgo.

Barbara Grgurević

LETEROJ

Letero el Beograd

Ekaperas nova gazeto en Kraljevo

Karaj amikoj,

Dankante al Vi por sendita la bilteno "Heliko" al nia societo, ni sendas al Vi la adresojn el eksterlando kiujn ni ricevis ne delonge, por korespondado. Ni petas Vin, donu al Viaj junaj membroj por korespondi.

Do, kiel Vi vidas, nia gazeto "Esperanto" ne aperas plu de 1984 jaro. Devas aperi nova gazeto en aŭtuno kun redakcio en Kraljevo.

Finante tio ĉi letero ni salutas Vin kore.

D. Tufegdžić

Korespondanto de KEL

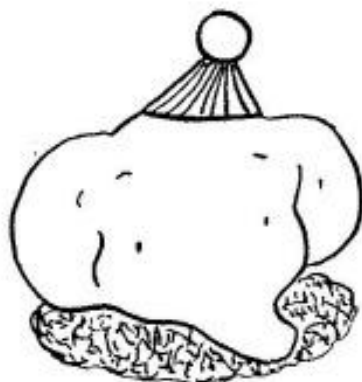
Kroatia Esperanto-Ligo komencis eldonadi monatan bultenon. Ĝis nun oni eldonis du numeroj (0-an kaj 1-an). La korespondanto de tiu bulteno el Rijeka estas Barbara Stanković. Ŝi devas ĉiun monaton ĝis la 20-a sendi al KEL en Zagreb informojn pri la aktivecoj de Esperantistoj en Rijeka.

R.Š.

deziras korespondi

Voĉo el Japanujo

5 julio

Bonan tagon karaj!

Mi estas tre nova esperantistino.

Japanuja atlaso

Mi havas dek naŭ jarojn.

Mi loĝas en ĉi tie.

Mi amas blankan neĝon, kaj
amas skion!

Mi atendas leterojn!
Ĝis revido.

Mayumi

Mayumi Kondō
1-37 Gyohokuchō
Nagoya city Aichi 451
Japanujo

Sovetunio

25-jara f-ulo deziras interŝanĝi bildkartoj, poŝtmarkoj
LAIMIUS STRAŽNICKAS
P.O. Box 1469
SU-232040 VILNIUS 40, SSSR

Ĉehoslovakio

21-jara studanto de tekniko deziras korespondi pri E-aĝoj
bildkartoj kaj kultura agado.
VIRI HORA
Na kotli 1165
CS-50009 HRADEC KRALOVE 9

Ĉehoslovakio

22-jara f-ino deziras korespondi kaj interŝanĝi BK. PM.
gazetojn ktp.
RENÁTA HUDCOVA
Ježkovice 13
CS-68304 DRENOVCE
VYŠKOV u BRNA

Argentino

19-jara f-ulo interesas pri baroka muziko, folkloro kaj BK-oj
CARLOS GUSTAVO TOMAS
Mariano Escalada 1378
1684 EL PALOMAR
BUENOS AIRES - Argentino

Pollando

21-jara f-ulo deziras korespondi kun amikinoj pri la vivo
amikeco
KUŹMA SKAWOMIR
Ul. Pozioma 47
BJALISTOK, Pollando

Pollando

23-jara virino deziras korespondi pri kulturo, politiko,
historio, turismo, naturo kaj vojago.
URŚULA KULCZYCKA
Ul. Jagielloniska 12
PL-05 220 ZIELONKA

Bulgario

Bulgaria ekonomistino deziras korenspondi pri ĉioj temoj

RAJNA RASKOVA CANEVA

Str. Balvanska bitka 110

BG-5000 VELIKO TRNOVO

Adreso:

M. Tamara Roszak
ul. Olimpijska 5 m.109

PL-94-043 LÓDŹ

POLLANDO

Karaj gekolegoj,

Hi trolegis en Heredo
Viau anoncon kaj estas
tre interesigita pri
korespondado kun gejunularo.
Ni estas 20-jaraĝa
studentino de II jaro pri
klasika filologio ĉe la
Lodza Universitato.

Amikajn salutojn

Tamara Roszak

Lodzo, 19.03.1984.

LETEROJ AL LA REDAKTEJO

Grafikaĵo kaj kelkaj versoj

Ivan Ŝlibar el Boljevac sendis al "Heliko" leteron en kiu li informas nin ke li kunlaboros kun "Heliko" sendonte versojn kaj grafikaĵojn. Li jam sendis kelkajn versojn kaj unu grafikaĵojn. Li sendis ankaŭ unu krucvortaron.

Kvankam Ivan Ŝlibar estas la fondinto kaj prezidanto de la Esperanto-klubo en Boljevac, li skribis al "Heliko" sian leteron kroat-serbe kaj ne Esperante. Tial ni ne publikigas laŭvorte lian leteron; ni nur rakontas ĝian enhavon.

Dankon por la kunlaboro.

Ivan Ŝlibar naskiĝis la 5-an de decembro 1954. en Zagreb. Do, li festenas si an 30-an naskiĝdatrevenon ĝuste en momento kiam ni preparas la nunan numeron de "Heliko".

Li havis malfacilan infanecon, post la disigno de liaj gepatroj. Tre frue li eniris en sian mondon, evoluinte sian inklinton kaj amon al poezio kaj arto. Li publikigis siajn poeziaĵojn en la gazetoj: "Svetlost", "Rad", "Reč radnika", "Pomoravlje", "Doba", "Koraci", "Pokret", "Gradina", "Naše stvaranje". Liaj kontribuajoj oni povas trovi en la poezikolektoj "Plameno srce čoveka" kaj "Radniče čujem tvoju pesmu" kaj ankaŭ en kolektoj "Rtanjske iskre".

En la jaro 1976. li ricevis la trian premion de la gazeto "Rad". Kiel poeto li publike prezentiĝis en Kragujevac, Svetozarevo, Loznica, Kula, Tršić, Niš, Aleksinac.

Li okupiĝas ankaŭ per pentrado. Siajn pentraĵojn li ekspoziciis en Boljevac, kaj pli frue en Vranovac, kie li konatiĝis kun tieaj naiv-pantristoj.

IVAN ŽLIBAR

TIE

Tie kie korvo
kaj laro
dividas neston,
tie
kie leono
rilatas kun kapreolino -
Tie
mi forkondukus
la plej malgaja,
la plej malriĉa infano
ke ne maĝojas.

KOMPREENBLE KE MI ŜIN AMAS

Ŝi estas io pli de amo
sed virino -
kompreneble ke mi ŝin amas.
Ventoj - pliradigu vian radon,
disvastigu ŝian haron
kaj malfermiĝos mian
ĉirkauprenon
por ŝian junagon,
por ŝian rideton.
Kontraŭe al ĉiuj
Ŝi estas io pli de amo
sed virino -
kompreneble ke mi ŝin amas.
En la plej pezaj momentoj
Ŝi estas vorto de konsolo
si estas kontraŭe de larmoj
ĉar ...
si estas io pli de amo
sed virino -
kompreneble ke mi ŝin amas.

EKSILENTU ANTAŬSENTO

Mi ne sciis dum antaŭsentis,
nun
mi petas vin antaŭsento -
Eksilentu en blankaj noktoj
la vundan amon.
Kvazaŭ multaj virinoj
kaj vi estis fremdan
en miaj manoj ...
Eksilentu,
eksilentu tio hieraŭ
kion mi ne volis -
Ho antaŭsento,
kiam lastaj amikoj foriros
nur hundoj bojos
post miaj paŝoj de bohemo.

LA KVINA GENERACIO

En Japanio kaj Usono dum kelkaj lastaj jaroj oni faras tre intensajn klopodojn por efektiviĝi la tielnomata kvina generacio de komputeroj. Ĝi faros la interŝanĝadon de informoj pli elasta kaj homorientiga. Tio signifas ke ĉiuj povos uzi la informojn sen konscia penado kaj preparado, kvazaŭ ĝi estus la aero.

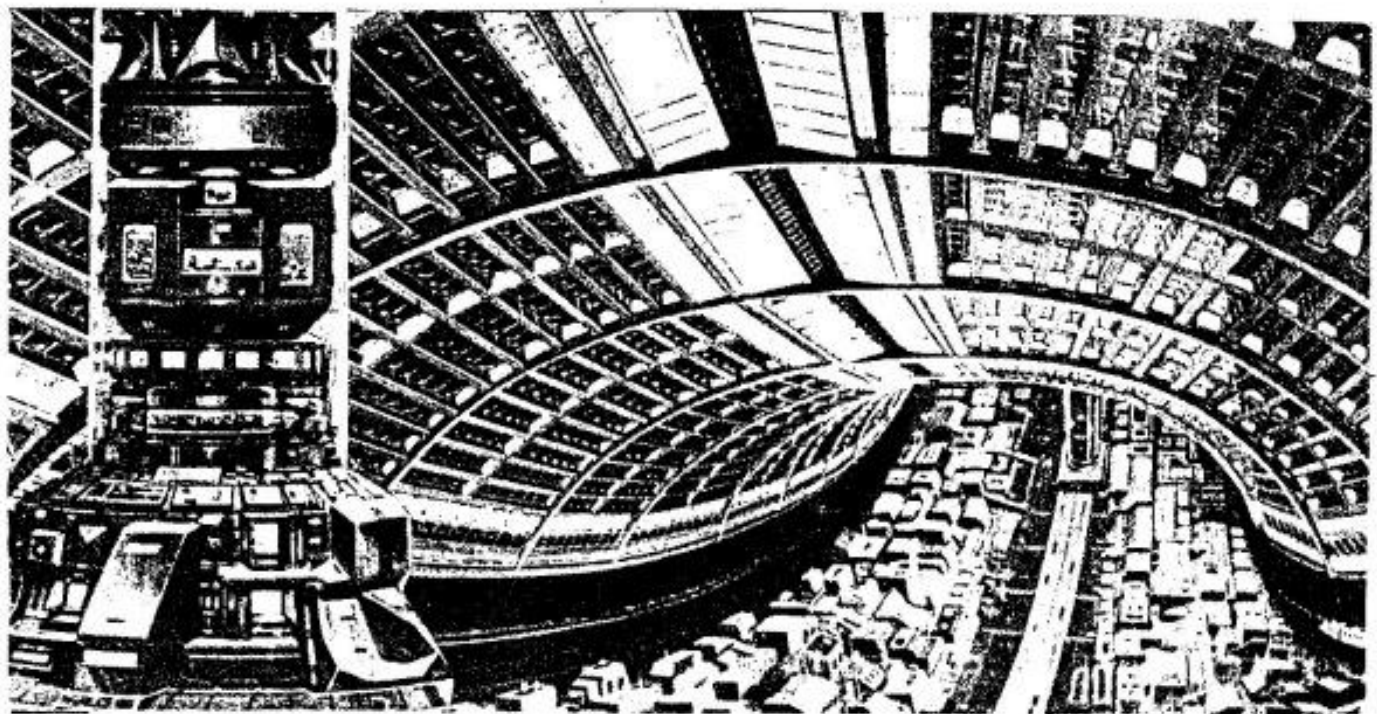
Hodiaŭ la inform-distribuo estas specialigita en forte homogenaj socioj kiuj informojn produktas amase. La nova aproĉo estas individua kaj elasta, kaj informoj fluos laŭ planitaj skemoj.

Ĝi estas supozeble ke rilatoj homo-maŝino ekposedos jenajn ecojn:

- operaci-maŝinojn povos ankaŭ tiuj kiuj ne havas profesion trejnadon,
- labor-divido inter homo kaj maŝino estos tia ke maŝinoj prizorgos ĉiun nekreativan laboron kaj homa kontribuo estos nur kreativa. Tion oni povas vidi hodiaŭ en grafikaj konstruado kaj planado (CAD/CAM),
- komunikado inter homo kaj komputero estos simple parola, pere de elparolitaj vortoj kaj sentencoj,
- komunikada reto kaj satelitoj ebligos dissemadon de informoj kaj ideoj tre facila. La elekto de dezirataj informoj estos ankaŭ facila kaj konektoj oni faros eĉ el sia loĝejo.

Modernaj teknikaj kaj ekonomikaj sistemoj estas tre kompleksaj. Oni ne povas ilin regi sen egalgrada kompleksa ilaro. Komputeroj de 5-a generacio fariĝos taŭga ilo por tiu ĉi tasko. Bedaŭrinde, ankaŭ la misuzo estas ebla. Se kreantoj de tiu ĉi nova mensa ilo ne estos prudentaj, ĝi fariĝos bumerango kun danĝeraj efektoj en socia kaj psika sferoj. Ni esperu ke tion ne okazos!

Slobodan Vitolović

La libro estas nia ĉio
.....

KIOM DA E-LIBROJ?

"Ĉe Esperanto la libro estas la primara afero, la komenco de ĉio. Libroj estas niaj obeliskoj kaj piramidoj... nia ĉio. Sen libroj ni ne estus travivintaj la unuan jarcenton de nia historio. Sen libroj eĉ nun malfacilus pruvi nian ekziston kaj gravecon. Libro estas la esenco, la spino mem de la Esperanto movado kaj de la Internacia Lingvo."

Bela estas ĉi tiu konata citaĵo, ĉi tiu laŭdo al la libro Esperanta. Do, kiom da libroj posedas Esperanta kulturo?

En la dokumento sub la titolo "Petogodiŝnja akciana orijentacijo jugoslavenskog esperantskog pokreta" (la dokumenton faris Slovenia Esperanto-Ligo antaŭ la 21-a kongreso de jugoslaviaj esperantistoj, okazinta de 25.ĝis 27.11.1983 en Škofja Loka) sur la paĝo 2 oni povas legi:

..."u organiziranom pokretu u 84 zemlje djeluje nekoliko milijuna članova, pokret raspolaže sa više od 150 stručnih rječnika, preko 40.000 naslova knjiga, preko 100 revija i časopisa"...

Certe la plej granda?

En "Tempo" 2/83 sur la paĝo 19 estas skribita ke en la kadro de la Universitata biblioteko en La Chaux-de-Fonds (Svislando) ekzistas interlingvistika sekcio enhavanta la plej grandan numeron da bibliografiaj unuoj en la mondo el tiu kampo. Tie troviĝas preskaŭ 40.000 libroj kaj revuoj, ĉiuj plej gravaj verkoj el la sfero de internaciaj lingvoj, el kiuj pli ol 99 procentoj koncernas Esperanton. Tio estas certe la plej granda kaj la plej valora biblioteko tiaspeca en la mondo.

"Esperanto, udžbenik međunarodnog jezika, lernolibro de la Internacia Lingvo, IKS, Zagreb, 1982" sur la paĝo 39 de la kvara eldono sciigas ke "bogat svijet esperantske knjige broji oko 40.000 prevedenih i originalnih naslova". La kvina eldono de la sama lernolibro la sekvantan jaron (tio estas en la jaro 1983.) sur la paĝo 43 donas ĉi tiun informon: "bogat svijet esperantske knjige broji oko 50.000 prevedenih i originalnih naslova". En la sesa

eldono (prilaborita), tio estas en la eldono de la jaro 1984. sur la paĝo 43 oni ripetas la formuligon kaj la ciferon el la kvina eldono "bogat svijet esperantske knjige broji oko 50.000 naslova..".

En unu jaro 10.000 titoloj?

Ĉu kredeblas ke en unu sola jaro la Esperanta literaturo kreskis je la tutaj 10.000 novaj titoloj? Aŭ ĉu eble iu el tiuj ciferoj ne estas ĝusta? Kiu cifero? Kiom, do, ververe, libroj ekzistas?

Ni probu konzulti famkonatan libron "Esperanto en perspektivo", tiun monumentan volumon "la plej bonan kaj la plejinformriĉan libron iam ajn verkitan pri la Internacia Lingvo", la "fonton de fidindaj kaj detalaj informoj", la "enciklopedian gvidilon pri Esperanto". La libron eldonis UEA (CED) en la jaro 1974., do antaŭ dek jaroj, sed tamen ni rigardu instruhavajn faktojn.

Fidindaj fontoj

Sur la paĝo 47 oni povas legi: "En 1912 la librokvanto estis 1.989 titoloj. Inter 1961 kaj 1969 aperis 416 verkoj". Do jaraveraĝe - 52 libroj. Sur la paĝoj 679 kaj 680 oni troviĝas ĉi tiuj faktoj: Biblioteko BEA (Brita Esperanto Asocio) havas proksimume 33.000 registritaj titoloj, Biblioteko IEMW 14.000 volumoj, Biblioteko Hodler (UEA) ĉirkaŭ 10.000 volumoj. En La Chaux-de-Fonds troviĝas proksimume 1.000 titoloj.

Komparu tiujn ciferojn kun tio kion diras unu flugfolio de KEL (Kroatia Esperanto-Ligo) el la jaro 1982: "Do danas je na esperantu objavljena ogromna biblioteka od preko 40.000 raznih naslova literature, znanstvenih i stručnih knjiga od čega je trećina napisana izvorno, a ostalo prevedeno s najrazličitijih jezika svijeta".

Laŭ tiu komparo oni vidas grandan kreskon en la lastaj dek jaroj, sed... Sur la paĝo 304 de la Katalogo 1980/82 de Libroservo de UEA oni povas legi: "du aŭ tri novaj libroj aperas ĉiusemajne", kaj tio signifas ĉirkaŭ 150 novaj libroj ĉiujare. En dek jaroj, do, nur 1.500 novaj libroj, ĉu ne? En la oficiala organo de UEA "esperanto" 1983 decembro, n-ro 936, sur la paĝo 2 oni skribas pri Esperanta libro: "Aperas tuta amaso lastatempe." Kion signifas tiu "tuta amaso" ni povas pritaksi el la fakto ke en la tuta 1983-a jaro en la rubrikoj "Laste aperis..." oni povas nombri entute 220 novaj libroj!

Kie troviĝas eraro

Kie troviĝas eraro? Ĉar eraro devas esti ie en la metodo, aŭ en la koncepto pri tio kio estas libro. Mi ne scias kiu estas la unua lanĉinto de la nombro 40.000 libroj. Certe, tiun nombron uzas ne nur jugoslaviaj esperantistoj. Ekzemple, en la verko de Umberto Stoppoloni "Introduzione alla conoscenza dell'esperanto", 1983, sur la paĝo 9, oni povas legi ke: "Nelle biblioteche si raccolgono attualmente circa 40.000 opere in lingua esperanto, tradotte ed anche originali."

Sendube, oni devas bone distingi. Kio estas libro? Kio estas, verko, volumo, titolo, bibliografia unuo, broŝuro, revuo, gazeto, ekzemplero, ero, jarkolekto, bulteno? Bibliografiaj unuoj povas esti ĉiuj libroj kaj libroformaj esperantaĵoj, ĉiuj broŝuroj, ĉiuj unuopaj numeroj de periodaĵoj, prospektoj, afiŝoj, flugfolioj... Bibliografia unuo povas esti ĉiu verko, ĉiu unuopa verko, kaj la verko povas esti ĉiu unuopa ĵurnala artikolo (ĵurnalisma verko), ĉiu scienca artikolo (scienca verko senkonsidere la longecon), ĉiu beletra produkto, ĉiu romano, novelo, rakonto, poemo, eseo. Ĉu libro estas bibliografia unuo sendepende de verkoj? Ĉar libro de eseoj enhavas multajn eseojn, de multajn verkojn. Ĝi estas kolekto da eseoj. Ĉu la revuo estas unu verko aŭ kolekto da verkoj? En ĉiu okazo, la demandoj ne estas ridindaj, se ni volas malkovri kie troviĝas iu eraro. Se la nombroj ne konkordas, provu ni eltrovi ĉu en ĉiu okazo temas pri la sama afero, ĉu temas pri bibliografiaj unuoj - artikoloj, unuopaj gazetoj, bultenoj kaj aliaj periodaĵoj.

Unuoj, eroj, volumoj, verkoj...

Tia distingo estas gravega. Jen, nur unu ekzemplo. Nun aperas en la tuta mondo 136 Esperantaj periodaĵoj (revuoj, gazetoj kaj bultenoj laŭ la Katalogo de la Libroservo de UEA). Se ni prenis ĉiuj numerojn de ĉiuj periodaĵoj ekde la Unua Libro ĝis la jaro 1984, eble oni povus elnombri 20.000 eroj. Ĉu oni povus tiun nombron enkalkuli en la sumon de 40.000 aŭ 50.000 Esperantaj libroj? Ekzemple, ĉu "Herlodo de Esperanto" estu 1736 bibliografiaj unuoj (Ĉar tiom da numeroj aperis ĝis 20 Oktobro 1984) aŭ nur 60 eroj (Ĉar tiom da jarkolektoj ekzistas ekde la jaro 1920, kiam estis fondita, ĝis la jaro 1984)? Eble jes, se oni ne akcentas libroj, sed se oni deskribas tion alimaniere, ekzemple unuoj, eroj, titoloj, verkoj, volumoj, presitaj esperantaĵoj.

Ĉi tie estus utile mencii distingon kiun faras UNESKO. Po UNESKO presita volumo enhavanta ĝis 50 paĝoj estas broŝuro, volumo kun pli ol 50 paĝoj estas libro, beletra proza verko kun pli ol 100 paĝoj estas romano...

Kion diras la ekspertoj

Antaŭ ol ion ajn konkludi, bonvolu konsulti ankoraŭ kelkajn fontojn: "Konsultlibron pri Esperantaj bibliotekoj kaj muzeoj" de Marinko Gjivoje, "Bibliografion de Internacia Lingvo" de Petro Stojan, "SAT adresaron", "esperanton" de UEA, Edwardon Ockey, D. B. Gregor, d-ron Ivo Lapenna, Wiliamon Auld, d-ron István Szerdahelyi, Gastonon Waringhien... Ĉiuj tiuj menciitaj personoj estas sunaj, sonaj kaj sonoraj nomoj de Esperanta kulturo, famaj kaj fidindaj ekspertoj pri Esperanto, kaj ili ĉiuj multfoje skribis pri la Esperanta libro.

La granda nomo de la Esperanta literaturo, eble nun la plej granda vivanta reprezentanto de la Esperanta kulturo, Gaston Waringhien en la antaŭparolo al sia "A.B.C. d'Espéranto", Lübeck 1943 - Tours 1945, skribis: "L'Espéranto, qui a derrière lui plus de cinquante ans de pratique et une littérature de plus de 5.000 volumes, est devenu une véritable langue vivante ...".

Petro Stojan en la "Bibliografio de Internacia Lingvo", 1929, notas 6.333 bibliografiaj unuoj (libroj kaj periodaĵoj).

Edward Ockey, redaktoro de "The British Esperantist", 1967-1971 eldonis en la jaro 1971 "Leksikonon de Oficialaj Vortoj", kie li sur la paĝo 2 skribis: "Brief facts about Esperanto: 100 regularly published magazines; 10.000 books." (Mallongaj faktoj pri Esperanto: 100 regule publikitaj gazetoj; 10.000 libroj.) Ni povas kredi ke Ockey bone konis la faktojn, ĉar li rekte havis envidon en la plej ampleksan Esperantan bibliotekon, nome en la bibliotekon de BEA (Bulter).

La nombro kreskas

D-ro Ivo Lapenna en sia libro "La Internacia Lingvo", 1954, paĝo 77, skribis jene: La nombro de la Esperantaj libroj kreskis jene: En la jaro 1889 ekzistis 29 libroj en Esperanto, 1894 - 88, 1899 - 123, 1904 - 211, 1909 - 1330, 1928 - 3.200. En la jaro 1946 la plej granda kaj la plej bone organizita Esperanto-Biblioteko en la mondo, tiu de Brita Esperantista Asocio en Londono, havis entute 28.060 registritajn publikaĵojn. En tiu ĉi cifero estas inkluzivitaj la kompletoj de 300 Esperantaj gazetoj kaj revuoj (sciencaj, literaturaj, fakaj k.a.), kiel ankaŭ diversaj lernolibroj kaj vortaroj.

D-ro Lapenna aldonas plue: "La "Bibliografio de Esperanto Eldonaĵoj", kiun faris la kunlaboranto de CED W.Auld, montras, ke inter Majo 1945 kaj la 1-a de Jan.1953 estas entute publikigitaj 558 diversaj libroj kaj broŝuroj, ne kalkulante la kompletojn de gazetoj kaj revuoj".

D.B.Gregor en "Esperanto" XI,1961, paĝo 135, publikigis ke inter I 1954 kaj V 1961 (sep jaroj kaj duono) estis eldonitaj 226 libroj (beletro 75, aktualaĵoj 66, kulturo 27, esperantologio 23, scienco 15) kun entute 27.000 paĝoj. Ĉiu libro averaĝe po 120 paĝoj. Averaĝo de beletra libro - 167 paĝoj.

En la konsultlibro

Vidu ni nun kion esploris nia Marinko Gjivoje, kiu okupiĝis longdaŭre pri la Esperanta libro, kaj kiu sistemece skribis pri tiuj temoj. En sia verko "Panoramo de Esperanta literaturo", Zagreb, 1979, li asertas sur la paĝo 197 ke "la Esperanta literaturo konsistas ĝis nun el pli ol 15.000 titoloj". En la libro "Konsultlibro pri Esperantaj bibliotekoj kaj muzeoj", Zagreb, 1980, Marinko Gjivoje sciigas ke la kolekto de la plej granda Esperanta biblioteko en la mondo, la Biblioteko de BEA (Brita Esperantista Asocio) "Butler Library" konsistas el 30.000 eroj (libroj, broŝuroj, jarkolektoj k.s.). De tio Esperantaj libroj estas 11.000, Esperantaj gazetoj kaj periodaĵoj 1.240 volumoj de 359 titoloj. Por la biblioteko en la Chaux-de-Fonds Gjivoje skribis: pli ol 10.000 bibliografi-aj unuoj (36 metroj de bretlongo).

"SAT adresaro" (1983-1984) paĝo XXI sciigas ke an la urba biblioteko en La Chaux-de-Fonds troviĝas ĉirkaŭ 10.000 verkoj pri aŭ en internacia lingvo.

200 libroj jare

Komparante la ciferoj el cititaj verkoj kun la asertoj pri 40.000 aŭ 50.000 Esperantaj librotitoloj, oni nepre ekpensu ke, ekzemple, Marinko Gjivoje ne estis eble ĝisdatigita kun siaj indikoj. Oni ekpensas ke post la jaro 1980 la Esperanta libroeldonado ekfloris kaj ke oni de tiam ĉiujare eldonas pli rapide pli multe da libroj. Sed, se ni legus, ekzemple, la artikolon "Ses centroj de la Esperanta kulturo" publikita en la jaro 1981 en la novembro numero de "esperanto", oficiala organo de UEA, ni trovos sur la paĝo 187 ke la muzeo IEMW en Vieno posedas 17.900 volumoj, kaj la Biblioteko Bulter (BEA) 11.000 libroj, 1.000 binditaj volumoj de gazetoj. Do, nenio nova! Por la Urba biblioteko de La Chaux-de-Fonds oni mencias

"milojn da libroj, revuoj, leteroj, fotoj kaj kongres-raportoj en aŭ pri Esperanto".

En la lastaj jaroj oni eldonas averaĝe 200 libroj jare: 1981 - 149 titoloj, 1982 - 233 titoloj, 1983 - 220 titoloj kaj en la jaro 1984 de januaro ĝis oktobro - 155 titoloj de novaj Esperantaj libroj (laŭ la rubriko "Laste aperis..." en "esperanto" de UEA).

Mi kredas ke ĉi tie menciindas la opinion pri la Esperantaj libroj de unu tre grava persono, nome la opinion de d-ro István Szerdahelyi. En "Kajeroj" 13, marto 1967, paĝo 9, li skribis: "Ni ne povas tro fieri kun la statistiko de nia libroeldona rikolto inter I 1954 kaj V 1961." Tiu periodo de sep jaroj kaj duono estis tre malriĉa je Esperanta eldonado: nur 30 libroj po jaro! Mizere kaj preskaŭ katastrofe, ĉar - kiel diras d-ro Szerdahelyi - la Esperanto-movado estas ekskluzive internacia, kaj la libro tiurilate estas ege grava, ege necesa.

Centro de la kulturo

Inter "ses centroj de la Esperanta kulturo" (kaj tiuj ses estas: IEMW Vieno, Biblioteko BEA Londono, Bulgara nacia biblioteko, Sofio, Biblioteko Hodler Rotterdam, Urba biblioteko La Chaux-de-Fonds kaj Aŭstralia Nacia Esperanto-biblioteko) neniu centro troviĝas en Jugoslavio. Tamen, mi kredas ke oni devus envicigi inter la plej grandaj centroj de la Esperanta kulturo ankaŭ la plej grandan Esperantan bibliotekon en Jugoslavio, la bibliotekon de Marinko Gjivoje, donitan al la Universitata biblioteko en Zagreb. Tiu biblioteko konsistas el 5.500 libroj kaj broŝuroj kaj de 200 jarkolektoj de re revuoj kaj gazetoj (53 metroj de bretlongo). Ĝi enhavas eble la plej grandan kolekton de Esperantaj vortaroj. Edward Ockey kune kun Marinko Gjivoje elnombris 896 Esperantaj diversspecaj vortaroj.

Ĉu dek, aŭ dudek, aŭ kvardek, kvardek, aŭ -finfine - kvindek mil titoloj de Esperantaj publikaĵoj estas multe, aŭ malmulte? En la oceano de libroj, ekzistantaj en la tuta mondo, la Esperanta libro estas nur malgranda guto. Ĉiun jaron en la mondo oni eldonas centoj da miloj librojn. Nur en Usono oni eldonis en la jaro 1970 36.071 novaj libroj kaj la sekvintan jarojn 37.692 novajn librojn. Biblioteko "Lenjin" en Moskvo kaj Kongresa biblioteko en Washington posedas po 15 milionoj da libroj! La Universitata biblioteko en Zagreb havas 500.000 libroj kaj la Scienca biblioteko en Rijeka ĉirkaŭ 100.000. Tiom kiom entenes la biblioteko de Gjivoje nun, tiom anhavis en Parizo la katalogo de la Reĝa biblioteko en malfrua dek-sesa jarcento. UNESKO publikigis en 1952-a jaro ke sep landoj en la

mondo produktas pli ol dek mil titolojn jare (Soveta Unio, Britujo, Hindio, Japanujo, Okcidenta Germanio, Usono kaj Francujo). Ĉiujare oni tradukas el angla, rusa, franca, germana, hispana, itala kaj el aliaj lingvoj ĉirkau 30.000 libroj...

Eĉ guto malgranda ...

Sed "Eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan". Ĉar, kiom da libroj povas tralegi unu persono en tuta sia vivo? Se iu legas konstante ĉiun tagon po dek paĝoj dum 70 jaroj, tio estus ĉiun monaton 300 paĝoj, aŭ po du libroj 150-paĝaj, aŭ ĉiun jaron 24 libroj, aŭ ĉiun jaron 24 libroj, aŭ en 70 jaroj 1.680 libroj 150-paĝaj. Do, por la eblecoj de unuopulo la nuna Esperanta librokvanto sendube estas netralegebla.

Rado Ŝkalamera

Tre multekostaj libroj

Laŭ la kurzolisto de la 8. de novembro 1984 unu guldeno nederlanda valoras 5628 malnovaj dinaroj. En la "Esperanta katalogo 1984/85" de la Libroservo de UEA ĉiuj prezoj de la libroj estas indikitaj en guldenoj.

La plej multekosta Esperanta libro estas "Plena ilustrita vortaro" (PIV) kaj ĝi kostas 129 guldenoj, aŭ 726.012 malnovaj dinaroj! "Bibliografio de Internacia Lingvo" de P. Stoĵan kostas 90 guldenoj, "Esperanto en perspektivo" 84 guldenoj, "Inĝenia hidalgo Don Quijote de la Mancha" 81 gld kaj "La Dia Komedio" 69 guldenoj.

"Plena verkaro de Zamenhof" en 9 libroj kostas 390 guldenoj! Tio estas preskaŭ 2,200.000 malnovaj dinaroj.

En "Novi list" de la 8-a. de novembro 1984. estas publikigita informo laŭ kiu averaĝa persona enspezo en la regiono Rijeka estas 24.614 novaj dinaroj, aŭ 2,461.400 malnovaj dinaroj. Komparu vi mem.

R.Ŝ.

STUDIJ ESPERANTA NA KARDELEVOJ UNIVERZI U LJUBLJANI

Milijokaz esperanta

U Ljubljani je 24. studenoga 1984. esperanto ušao u svijetnu učeničku strukturu jezika. Bez velike pompe i bez parne krunih riječi, počeo je postip- lomski studij međunarodnog jezika esperanta na Pedagoškoj akademiji Univerzita Karla. Studij će trajati četiri semestra, nakon čega se, poslije položenih ispita i diplomskog rada, stječe diploma nastavnik esperanta.

Doktor Pedagoške akademije Skofljak, prilikom otvorenja ovog studija, rekao je da je sretno što se ostvarila dobra ideja. Istaknuo je da će taj studij, osim jezičnog znanja, dati i snažnu odgojnu moć što je osobom nosi ideja međunarodnog jezika. Predstavnik Prosvjetne službe SR Slovenije Vinkler, također dugogodišnji prijatelj esperanta, podsjetio je da se u Sloveniji u nekim osnovnim školama već predaje esperanto i da će ovdje, uz pomoć post-diplomskog studija, ta nastava još više napredovati.

Ideja o potrebi takva studija esperanta javila se zato što je to društveni problem, a ne neki hobi. Govoreći o razlozima zbog kojih vrijedi uvesti esperanto u škole, dr. Zlatnar je naglasio da se učenjem međunarodnog jezika daci lakše uče druge jezike i da stječu veću sposobnost razmišljanja i jaču moć zapamćanja. Pomoću esperanta stupaju u direktan kontakt sa svjetom vršnjacima širom svijeta. U okviru UNESCO-a više je takvih kontakata ostvareno esperantom nego svim ostalim jezicima svijeta ukupno.

Na post-diplomski studij upisala su se 23 studenata. Polovica ih je iz SR Slovenije i svi su oni učitelji, koji već predaju

mir Mušić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, dr. István Szerdahelyi sa sveučilišta ELTE u Budimpešti, još jedan profesor s esperantološkog fakulteta budimpeštanskog sveučilišta. Nastava na studiju predaje se na esperantu. Prva predavanja su već održana.

Dr. István Szerdahelyi eminentni je esperantist, profesor primijenjene lingvističke, interlingvističke, esperantologije i metodologije stranih jezika. Sed je struke «Esperanto — jezik i književnost» na sveučilištu ELTE. Objavio je mnoga interlingvistička, esperantološka i metodološka djela. Sudjelovao je kao autor na mnogim interlingvističkim seminarima, tečajevima i predavanjima diljem Evrope.

Dr. Szerdahelyi istaknuo je suradnik Instituta kibernetičke pedagogije u Paderbornu (SRNJ). Znanstveni eksperimenti koji se tako obavljaju dokazali su, uz ostalo, da se esperanto, u prosjeku može naučiti u sedam (šak i deset) puta kraćem vremenu nego bilo koji drugi jezik. Dr. Szerdahelyi bio je na čelu trogodišnjeg eksperimena petoro susjednih zemalja (Austrija, Italija, Madarska, Bugarska i Jugoslavija), koji je poticao na inicijativu Saveza esperantista Jugoslavije i Sveučilišta u Ljubljani. Dr. Zlatnarovim sklo-

visitke. Vi ste voditelj te nastave. Studenti prošle trogodišnje studija postaju srednjoškolski profesori esperanta s državnim diplomom — prvi u svijetu. Koliko već ima takvih profesora i koja je njihova sudbina?

— Na mojem sveučilištu studij esperanta postojalo već osamdeset godina. Za to vrijeme diplomiralo je oko stotinu studenata. Oni koji su u svoje diplomirane uključeni su postali profesori i inženjeringu, koji imaju zakone pravo na svim račinama predavat materiju iz svoje struke.

● Na kojim se sveučilištima u svijetu danas može studirati esperanto?

— Velik je interesat esperantološkog pokreta što nemamo pretno vodenu statistiku, pa ne znamo točno na kojim se sveučilištima na svijetu predaje esperanto i u kojem obliku. Poudario sam da je nastava onog oblika kakav je u Budimpešti jedinstvena. Na mnogim sveučilištima pomaže tečajevi esperanta.

● Na kojim se naučnim institucijama ili vodima studira i naučno istražuje interlingvistička i esperantologija?

— Organizirana naučna istraživanja interlingvističke i esperantološke obavljaju se na našem sveučilištu, također i u Moskvi na Interinstitucijskoj Sovjetske akademije nauka, pod vodstvom doktora filozofskih nauka M. I. Kazjeva. Neorganizirano, ali već imamo dosta učenika koji daju vrlo esalnu nauku, istraživanja u najrazličitijim granama te nauke. Ali, na žalost, nedostaje statistika i koordinacije. Na našem sveučilištu, osim dr. Zlatnar

Damir Rak studado de Esperanto en Ljubljana

Komitato de la E-societo "A.Š.Turković" decidis financi samideanon Damir Rak en la studado de Esperanto en la Pedagogia Akademio en Ljubljana. La instruado komencos la 24-an de novembro 1984. La studado daŭros du jaroj (kvar semestroj).

La instruado, resp. la prelegoj okazos ĉiam unu semajnfinojn en monato.

R.Š.

RAMO SKALANIERA

esperanto. Ostali su iz SR Hrvatske, SR Bosne i Srbije i SR Makedonije i jedan student iz Rak. Troškove studija plaćaju dvo esperantista "A. Š. jeke.

● SEDAM PUTA

Studij se sastoji od gramatike, književnosti, esperantologije. Predavao rimski. Osim voditelja, na Zlatnara, predavači učilišna profesora: dr. Dalibor Brozović i Filozofskog fakulteta u Zagrebu, dr. Vinkler.

Na sveučilišne nastave esperanta na Sveučilištu ELTE u Budimpešti, u okviru epće ling-

Regiona Ŝak-ligo de Rijeka

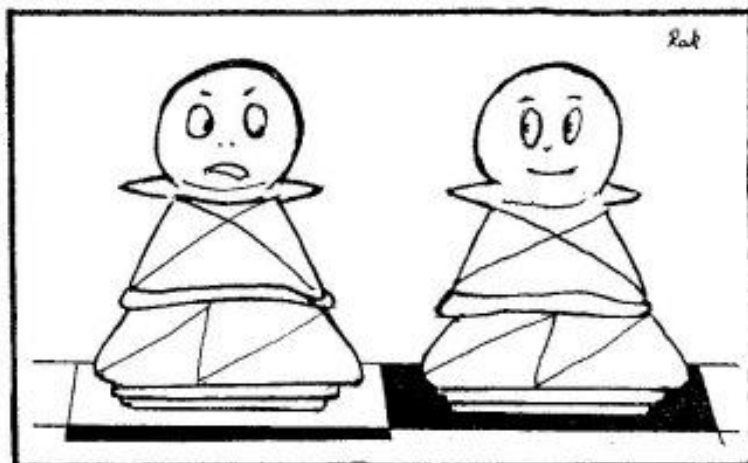
"ESPERANTO" TRIUMFIS

En la ĉi-jara Regiona Ŝak-ligo de Rijeka partoprenis ses kluboj de la Rijeka-regiono: Ŝkurinje, Esperanto kaj INA II el Rijeka kaj Kraljevica, Crikvenica kaj Krk. La teamoj ludis sur dekdu tabuloj kaj ĉiu konsistis el ses senioroj, kaj po du ŝakistinoj, junuloj kaj pioniroj.

Nia teamo, kiu konstante ludas en ĉi tiu ŝtupo de la ŝakkonkursoj jam ekde la 1978.j., kun variaj rezultoj, ĉifoje konkeris la unuan lokon en la fina plasmano kaj tiel atingis sian ĝisnunan plej bonan sukceson.

Tiamaniere nia kluba teamo progresis al la pli alta ŝtupo de la ŝakkonkursoj. Venontjare ĝi partoprenos la konkursojn de la Respublika Ŝakligo (Rijeka grupo) en kiu ludas la plej bonaj ŝakteamoj de la Rijeka-regiono.

Ni menciu niajn ŝakistojn kiuj realigis ĉi-tiun grandan sukceson: Milan Orešković, Nikola Musulin, Damir Domijan, Stjepan Đuretić, Slavko Markočević, Slavko Andrić, Ivan Vukas, Snježana Bokulić, Mario Grohovac, Dragan Tutek, Martin Miharija, Adrijano Seršić kaj Edi Hrzić. Niajn gratulojn!

- ŜAJNAS KE EN TIU ĈI LUDO NI ESTAS NUR PEONOJ.

Jen la fina plasmano: ESPERANTO 36, Krk 35, Kraljevica 32, Ŝkurinje 30,5, INA II 25 kaj Crikvenica 19,5 poentoj.

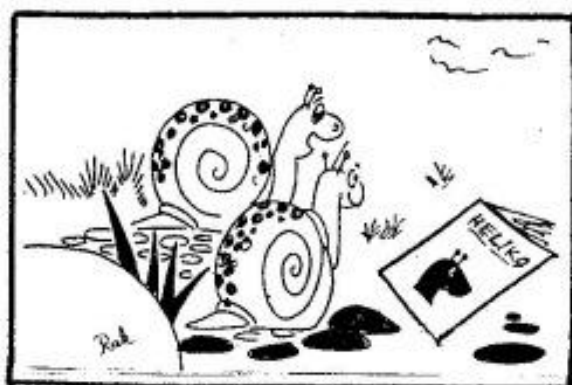
S.Đ.

DEMANDOJ

Heliko - la nomo, jes aŭ ne?

Pri tio kiel ekestis la nomo de la gazeto kiun vi nun tenas en la manoj oni povas legi en la unua numero de "Heliko". La nua numero aperis en februaro 1981. Kristina Markov kiel "viceurednik" skribis tiam sub la titolo "Zdravo geruljo" interalie: "Zaŝto "Heliko"? "Polako pa (ne)sigurno!". Ustvari nakon maratonskog lupanja gluposti (po običaju "dvoglasno, tj. većinski smo se složili da se list zove "Steleto". Ali... Nakon 100 godina, upadne u klub naša Sanja i spomene puža (nakon što smo je pitali za mišljenje i prijedlog). "Tako je!!!" - dreknem ja iz petnih

**-RIGARDU, ĈARLI, TION ONI NOMIĜAS,
„LA PERSONO DE LA TITOLPAĜO”**

pli ol tri jaroj kaj duono. Estimata samideanino el Zagreb Lucija Borčić alte taksis la lastan numeron de "Heliko", sed ŝi demandis kial la nomo "Heliko", se la gazeto havas tiom malmulte da helikeco, se ŝi estas malhelikeca.

Jes, heliko sinonimas malrapidecon kaj eble malprogreson. Heliko estas lanta, maldiligenta en la movo. Heliko multe salivas, salivumas, bavas. Heliko estas mukoplenta. Heliko estas fermita en sia domo, apartigita de la nuda mondo. Asociaĵoj nebelaj, preskaŭ aĉaj kaj fiaj. Sed, tamen nia mara heliko, nia litorino malgranda estas malgraŭ ĉiu - simpatia estaĵo. Kaj la nomo estas jam aparta nocio de la gazeto el Rijeka lante trapenetranta en la Esperantan mondon. Eblas ankaŭ diversaj opinioj.

žila, ponovo se složimo većinski i time je kumovanje bilo završeno. Iskreno reĉeno, nije ni meni jasno kako je došlo do realizacije lista. O tome se priĉa već godinu dana pa ništa. No, to sve dokazuje da su sve esperantske ideje u početku zelene i da treba vremena da sazru, kako bi postale upotrebljive. To je bar prosto ko pasulj (ali, prije 40 g.)

Sprite kaj originale

skribis Kristina. De tiam pasis

R. Š.

DEMANDOJ AL KEL

.....

Kia estas la sorto de la plej granda jugoslavia Esperanto-biblioteko?

La plej granda Esperanta kultura valorajo en Jugoslavia estas sendube la biblioteko de Marinko Gjivoje, konsistanta el 5500 libroj kaj broŝuroj kaj el 200 jarkolektoj de revuoj kaj gazetoj. Marinko Gjivoje testamentis sian bibliotekon al la Nacia kaj universitata biblioteko en Zagreb. Marinko mortis la 31-an de majo 1982. Pasis jam du jaroj kaj duono. Kia estas la sorto de tiu fama librokolekto? Kie troviĝas la libroj hodiaŭ? Ĉu oni povas studcele uzi la librojn? Kiel?

Kiam aperos la katalogo de la biblioteko Gjivoje?

Ĉiuj libroamantoj senpacience atendas ĉiujn novaĵojn rilatantajn librojn. Kvankam libroj estas multekostaj kaj malfacile atingeblaj, ĉiu vera Esperantisto ĉiam montras vivan intereson por la Esperanta libro, por ĉiu esperantaĵo, ĉar la presajoj, la publikaĵoj en Esperanto signifas apartan internacian kulturon kaj ties ĉarmon.

Se oni ne havas monon por aĉeti novajn librojn, ekzistas almenaŭ ebleco prunti la librojn el bibliotekoj. Sed, antaŭ ĉio oni devas scii kie troviĝas kio, respektive kio oni povas havigi. Tial ĉiu bona biblioteko disponas kaj disponigas la katalogon, aŭ katalogojn.

Kiam aperos la katalogo de la biblioteko Gjivoje? Tia katalogo aŭ bibliografio estus valora kaj inda dokumento. Ĉu oni trovos necesan monon por kompili kaj poste multoblighi tiun verkon. De kiu aŭ de kio dependas iu pozitiva rezulto?

R. Ŝkalamera

ANTAŬ 75 JAROJ

Istria Esperantisto

en Pariza revuo

"La Revuo" internacia monata literatura gazeto kun la konstanta kunlaborado de dro L.L. Zamenhof, aŭtoro de la lingvo Esperanto, en la numero de Marto 1909. publikigis sur la paĝoj 317 kaj 318 artikolon sub la titolo "Silvio Strahimiro Kranjĉević". La unua frazo de tiu artikolo teksas jene:

"Kranjĉević, kiu mortis la 29. de Oktobro, estas sendube la plej granda kaj plej originala poeto kroata."

Kvar monatoj post la morto de kroata poeto la pariza revuo en Esperanto skribis belan artikolon. Kaj tio okazis antaŭ 75 jaroj. "La Revuo" estis tiam la plej bona Esperanta periodaĵo. Eldonisto de "La Revuo" estis la granda franca librejo Hachette en Parizo. La redakcio de "La Revuo" konsistis el ĉi tiuj famkonataj Esperantistoj: ĉefa kunlaboranto dro Lazaro Ludoviko Zamenhof, direktoro Carlo Bourlet, administracia sekretario Félicien de Ménil, redakcia sekretario Horace Huet, redaktoroj: Camille Aymonier, Raoul Bricard, René de Lajarte, dro Leono Zamenhof. "La Revuo" havis tiam korespondantoj el 22 landoj: Bohemujo, Danujo, Alĝerio, Aŭstrujo, Anglujo, Belgujo, Brazilio, Bulgarujo, Ĉilio, Germanujo, Grekujo, Hispanujo, Italujo, Japanujo, Litovujo, Polujo, Rusujo, Svedujo, Svisujo, Tunisio, Turkujo, Unuigitaj Ŝtatoj. Inter ili troviĝis tre famkonataj nomoj; pioniroj kaj veteranoj de la Esperanta movado: Teodor Ĉejka, Oreškov, Luis Sepulveda, Marie Hankel, Isao Saito, A. Dombrovski, dro Kazimierz Bein, I. Ostrovski, Edmond Privat...

En tiu bela societo ni povas menci i unu nomon el nia regiono, unu nomon el Istrio. Nome, la aŭtoro de la artikolo pri Kranjĉević estas Metodio Brajŝa. Metodio Brajŝa naskiĝis en Pazin (en la koro de Istrio) en la jaro 1889, kaj li mortis en Triesto en la jaro 1910. Li vivis nur 21 jaroj. Por nia Esperantista movado en regiono Rijeka la nomo de Metodio Brajŝa signifas multon. Li fariĝis Esperantisto almenaŭ jam en la jaro 1908, kaj verŝajne ankaŭ pli frue. Tio signifas ke Esperanton oni bone konis en tiu tempo ne nur en Rijeka, sed ankaŭ en Istrio.

Sur la bildo: Metodio Brajša

HELIKO

TRIMONATA GAZETO DE LA KOMUNUMA ESPERANTO ORGANIZAĴO RIJEKA

LA 3-a JARO - NUMERO 8 k 9 - JUNIO k AŬGUSTO, 1984.

HELIKO PRUVAS SIAN MALHELIKECON

Unuafoje mi havas enmane "Helikon", organon de la E-organizaĵo Rijeka. Antaŭ la eklego malagrable trafis min la fakto ke la akompana letero estas skribita kroatlingve. Mi kutimiĝis al uzado de Esperanto inter esperantistoj.

Eklegita, la gazeto kaptis min kaj mi tralegis ĝin unuspire.

Brave! La gazeto - varkita naci-lingve kaj aliparte esperantlingve - ampleksas vastan temaron

pri la regiona kaj aliregionaj agadoj, lernantaj impresoj, historiaj eroj kaj prihistoriaj kaj prilingvaj polemikoj, okazaĵoj, reagoj, humoro. La temoj kaj la redaktado -indas la respublikan kaj landan nivelojn.

Mia tre pozitiva kaj entuziasma impresoj estus eble eĉ pli granda, se mi ne estus devigata al kelkaj rimarkoj: Kial kroatlingvaj poemoj en Esperanta gazeto, se ili ne estas esperantigitaj aŭ la teksto ne havas ion komunan kun la internacia lingvo? La impreson iom malbonigas (tamen ne multaj) gramatikaj nekorektaĵoj kaj 2-3 lingvaj strangaĵoj (kunfrateca, celdirektiĝo, senrigarde k.s.)

Tre bonvenas trafaj ilustraĵoj. Sed kaj ili kaj la enhavo multe pli impresus en periodaĵo revu-aspekta.

Kial la nomo "Heliko" al la organo de malhelikeca Esperanto-organizaĵo?

Lucija Borčić

Radio-Zagreb, Esp.-elsendo

HELIKO, trimonata gazeto de la komunuma esperanto-organizaĵo el Rijeka, aperigis sian dunumeron 8-9. Ĝi estas stencilita, kartonkovrila, ornamita per stiligita imago pri heliko. Inter la jugoslaviaj publikaĵoj ĝi estas la plej multe ilustrita kaj la plej multpaĝa, la aktuala numero ampleksas 38. La dulingva enhavo estas varia kun rimarkebla intenco esti senpera, ne seke protokola, sed proksima al la leganto. Multaj diverstipaj ilustraĵoj tre vivigas la tekstojn. La redaktoro de tiu vigla gazeto estas Damir Rak, sed la enhavon stampas per siaj pluraj kontribuaĵoj la emerita ĵurnalisto el Rijeka, inklina al historiaj esploroj, Radoslav Škalamera. La lastaj 4 paĝoj kovritaj estas nur per desegnaĵoj kun nur ioma teksto, plejparte nacilingva. La aŭtoro, aŭ aŭtoroj, de tiuj desegnaĵoj kaj foto-kopiaĵoj, ne estas klare signitaj. La dorsa kovrilpaĝo mesaĝas du pensojn en la nacia lingvo: "Esperanto kaj junularo" kaj "Esperanto-kontribuanto al la paco".

E. Lapenna

Al est. redakcio de la gazeto "HELIKO" Rijeka

Dankon, vian letereton mi ricevis kaj aldone vi trovos la tekston de hieraŭ elsendita observo pri via gazeto "Heliko No 9/84". La teksto estas mallonga, sufiĉe seka, sed radio-fakte ĝisflanka redaktoro volas ke la tekstoj estu en tiu stilo. Certe, se radio-elsendoj por esperantistoj estu miaj, mi verkus aliajn tekstojn por observo, sed ili estas nek miaj, nek entute de esperantistoj, sed de Radio-Zagreb, kiu rajtas al siaj postuloj.

Iom mi jam skribis en mia observo mi nur aldonas, ke mi ne vidas sencon aperigi nacilingvajn poemojn, sen esperanta traduko. Nacilingvaj informoj kaj mesaĝoj estas alia afero, ili estas turnitaj al komencantoj kaj tiuj multaj membroj de niaj societoj, kiuj entute ne scias Esperanton, sed poemojn aperigi nacilingve kial, se ne nur kontentigi aŭtorojn de tiuj poemoj, esperante ke eble foje ili povus fariĝi esperantistoj. En nomo de tiaj esperoj ni esperantistoj pretas fari ĉion. Kompreneble, aperigo de nacilingva poezio, nenion malutilas al la enhavo de via gazeto. Daŭrigu per via pozitiva laboro.

31-an VII.'984.

Tre kore

esperanto

RAĐNIČKE NOVINE

Broj 33 - 6. VIII 1984.

**KO, KOME,
ZAŠTO
I KAKO...**

Ponosni na prijeratnu tradiciju

NEPARDONEBLA MANKO

Impona estas la kvanto da informoj pri Esperanto, kolektita dum dek monatoj en la rubriko "Esperanto" en la semajna gazeto "radničke novine", organo de la Sindikatoj en SR Kroatio. La rubrikon redaktas Judita Rey-Hudaček. Dum la monato oktobro la rubriko ne aperadis. Eble ĉar Judita forestis. (Oni scias ke Judita partoprenis al Balkan kongreson en Ateno.)

Intenco de ĉi tiu artikolo ne estas laŭdi "Radničke novine", nek doni iun kompleksan opinion pri la rubriko "Esperanto" entute, sed nur eluzi okazon diri du-tri vortojn pri la artikolo publikigita en la rubriko "Esperanto" la 6-an de aŭgusto ĉijare. Temas pri la artikolo: Vremena prvih koraka, PONOSNI NA PRIJERATNU TRADICIJU subskribita de Marinka Đaković.

En la artikolo, ampleksanta duonon da paĝo, nek unu vorto pri la laborista Esperantista movado en Hrvatsko primorje kaj en Gorski kotar. Nen unu vorto pri Esperantistoj laboristoj kaj iliaj societoj en Delnice, en Sušak, pri Esperantistoj en Lokve Fužine, Grižane kaj Bribir.

Ovako živa esperantista aktivnost nije u međuratnoj Hrvatskoj zabilježena samo u Zagrebu i u Vukovaru. Uostalom održani jugoslavenski radnički kongresi. Šesti kongres održan je u Beogradu. Na njemu su sudjelovali delegati iz cijele zemlje. Predstavnici radnika - esperantista iskoristili su beogradski skup i održali Zemaljsku konferenciju radničkih esperantskih društava. Četrdeset radnika iz Celja, Maribora, Zagreba, Beograda, Kragujevca, Vinkovaca, Šapca, Novog Sa-

„Esperanto kao kulturna tekovina može da igra važnu revolucionarnu ulogu. Prije svega kao internacionalni jezik on treba da pridonese razvijanju i jačanju internacionalizma među radnicima“.

da... govorilo je o radničkom klasnom

Unu intertitolo de la menciita artikolo tekstas ĉi tiel: "Zaboravljene aktivisti". Verdire, forgesitaj aktivuloj! Almenaŭ laboristo Esperantisto, antaŭmilita Esperantisto kaj komunisto, kaj poste popola heroo Tomo Strizić el Bribir, kaj Ivanka Trohar, lernantino, SKOJ-membrino kaj popola heroino el Fužine estas menciindaj.

Ellasita estas la tuta Esperanta societo el Delnice, fondita antaŭ 51 jaro. En artikolo oni menciis nek la nomon de la fondinto de la E-societo en Delnice Josip Kezele, pensiita fervojlaboristo. Li fondis la societon la 8-an de novembro en la jaro 1933. Lia nuna adreso en Zagreb estas Savski gaj I/11. Nepardonebla manko.

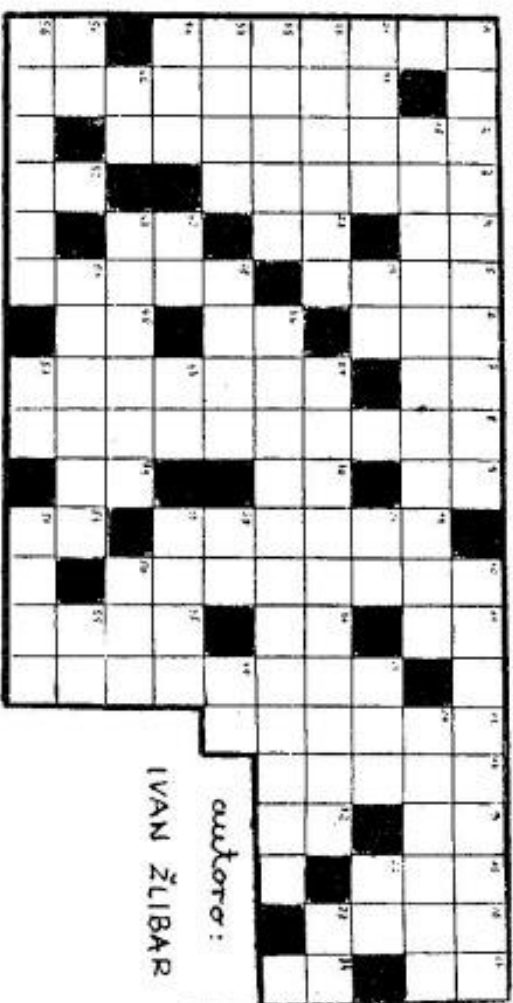
Rado Skalamera

Tokia Universitato

Cijare ĉ. 40 junuloj ekstudis Esperanton en la Universitato Wakō, Tokio, kadre de kurso titolita "Internacia komunikado kaj lingvo". Instruas ĉiusemajne I. Takasugi kaj N. Senda. Intertempe, la universitata biblioteko akiris pli ol 2.000 Esperanto-libtojn. (El HdE)

R.Š.

autor:

IVAN ŽLIBAR

HORIZONTALA: 1. Proksime, 10. Manlibro, 13. Bazoj, 20. Surfista, 21. Virina nomo, 23. Du literoj, 24. Una prefikso, 25. Eŭropa galerio de sescento (maljunaj), 26. Du senaj literoj, 27. Nomo, 29. Unu besto, 35. Una adverbulo, 35. Pisi, 36. Ĉevalo por ĉevalkonkuro, 37. Skribu-ŝtalo, 38. nomo de Daŭlas, 39. Du literoj, 40. Du literoj, 41. Una korelativo, 42. Du literoj, 43. Tio (Yug), 44. Akuta, 46. Patrio (kaj for.), 47. Nomo de Anders, 50. Organizaĵo de Unuigintaj Nacioj, 51. Du literoj, 53. Riddigo, 56. Una jar. sezono, 57. Du senaj literoj, 58. Ekpenso.

VERTIKALA: 1. Efektivisti, 2. Neŝoca, 3. Bezonajo por dormado, 4. Du literoj, 5. Ekpenso, 6. Nomo de Ce Fungo, 7. Du literoj, 8. Pesa sento, 9. Una konjunkcio, 10. Voto de koke, 11. Du literoj, 12. Teksto por pagi, 13. Piato, 14. Una interteksto, 15. Pundo (Yug), 16. Postuloj, 17. Du literoj, 19. Kruele, 22. Skolano, 22. Sovaĝa besto, 28. Una refleksiiva pronomo, 29. Palaco, 30. Du literoj, 31. Du literoj, 32. Sed (komparativa), 34. Du literoj, 36. Du literoj, 38. Preĝejo, 42. Unu numero, 45. Hipokrite, 48. Salo (Yug), 49. Aktivo (nem. for.), 51. Du literoj, 52. Una konjunkcio, 54. Du literoj.

Mi estas ordinara

Pardonu min,

Ĉar mi estas ordinara fraŭlino

Kiun vi povas renkonti

En malnova pantalone

Malgaĉo en ĉia koro estas

Okuloj plenej kun amo

Kaj simila al mil aliaj

Pardonu min,

Ordinara knabino kun 16 jaroj

En momento ĝaja,

Feliĉa, fiara,

Po ĉio ordinara

Sed tiel, multe,

Multe

Neordinara

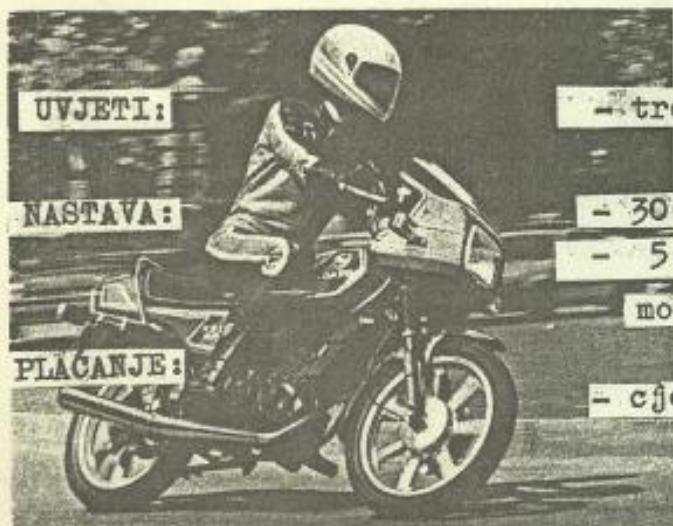
K.D.

Ĉi-tiun poemon sendis al "Heliko" Ĵunulino el Visoko (Bosnio). Bedaŭrinde ŝi ne subskribis la poemon per tuta nomo kaj antaŭnomo, sed nur per inicialoj K.D.

auto škola CENTAR

"A" KATEGORIJA

UVJETI:

- treba imati navršenih 15 godina

NASTAVA:

- 30 sati teoretske nastave

- 5 sati vožnje na vlastitom

motociklu (minimalno 50 ccm)

PLAĆANJE:

- cjelokupan iznos

"B" KATEGORIJA

UVJETI:

- treba imati navršenih 17 godina

NASTAVA:

- 30 sati teoretske nastave u poslije-
podnevnim satima (2 X 45 minuta.)

- 30 sati vožnje u dogovoru s
instruktorom vožnje

RI-587-080

PLAĆANJE:

- gotovinom u dvije rate

- kredit od 4 do 12 mjeseci
(preko roditelja)

ISKORISTITE
KREDIT
MINIMUM

